
RAHAMI GORLAEI
Antverpiani,
DACTYLIOTHECAE
PARS PRIMA
et auctior
cum explicationibus
IACOBI GRO OVII.
BATAV.
Excudit
Bibliopola.

Digitized by Google

ABRAHAMI GORLAEI
ANTVERPIANI
DACTYLIOTHECAE,
SEU
ANNULORUM SIGILLARIUM
Quorum apud Priſcos tam Græcos quam Romanos uſus,

Ex Ferro, Aere, Argento & Auro

PROMPTUARII

PARS PRIMA,

Collectis aliunde & ineditis & editis Annulorum figuris auctior;

Cum explicationibus

JACOBI GRONOVII.

LUGDUNI BATAVORUM,
Excudit HENRICUS à DAMME, Bibliop.
cIↃ IↃ c c VII.

Digitized by Google

Digitized by Google

PERILLUSTRI VIRO

D. ANTONIO HEINSIO

PRIMARIO HOLLANDIÆ MINISTRO,

SIGILLI MAGNI CUSTODI, &c. &c.

Felicitatem & obſervantiam m.

JACOBUS GRONOVIUS.

Annulos hos & varios in gemmis ſcalpturarum typos ante ſæculum ex eadem urbe, quæ Te, Vir Illu-

Digitized by Google

ſtris, ad magnum honorem laboremque emiſit, progreſſos ſummo cum favore & applauſu excepit orbis eruditus. Nam & ingenia, quæ tunc in his ipſis regionibus excellebant, & cum Gorlæo verſabantur, certatim ad eorum laudem ſe excitarunt; & extranei tum ſtatim, tum deinde ſemper gaviſi ſunt eos contemplari, & inde partes petere ad ornamenta ſuorum propoſitorum. Poſſem contexere ingentem longamque ſeriem eorum, qui ob hanc ipſam congeriem in nomine Gorlæi citando exſultaverunt toto medio tempore, & ad memoriam poſteritatis ſcribendo

do id teſtari non dubitarunt. Neque mirari oportet; quum ſine dubio agnoſcerent gratiſſimum ſibi venire, ut oculis viderent ea ipſa, quorum moleſtas & intellectui non tam faciles nec apertas deſcriptiones in monumentis auctorum veterum legerant. In qua parte quum fere primus hic ipſe Gorlæus adjuvaret ſuo ſumptu publica omnium ſtudioſorum commoda, & privato velut ſtipendio inſtrueret communem Minervam; fieri vix potuit, quin grata voluntate & acclamatione tantam ex Batavia benignitatem omnes proſequerentur: præſertim quum indies magis magisque etiam experiendo animad-

verterent mirabilia ſupplementa ex his ipſis ſcalpturis ad eruditionem, ſi non vere conſummandam, utique multis partibus augendam trahi. Fuerunt enim infinita in uſu apud Græcos ſimul & Romanos, quorum nulla oportuna mentio in hiſtoricis voluminibus vel occurrere potuit ob varias cauſas, vel non viſa eſt auctoribus digna quæ haberetur ampliter: quum tamen hortante & exigente etiam occaſione poëtæ & alii compellerentur ea obſcurè tangere, poſteris omnino non comprehendenda, niſi auxilium ex hoc genere & hac vetuſtatis parte arceſſatur? Unde ego ſimulatque in ipſa pue-

ritia ad hunc ipſum librum delatus fui, cum immenſa lætitia ſolitus fui percenſere, ita ut nunquam ab eo diſceſſerim ad hanc uſque ætatem. Quin potius increvit cupido hujus contemplationis tanto ferventius, quanto magis paulatim intelligebam, veteres, quorum admiratione captus vivo, moroſiores fuiſſe in his deliciis, teſtante vel uno Æliano Tarentinorum etiam viliſſimos & tenuiſſimos id curaviſſe, ut haberent ſigilla non minus decem minis æſtimanda, præcipue ſcilicet ob nobilitatem artis in gemmæ nota. Sed & is ipſe ſummæ elegantiæ ſcriptor quum fateatur ſe non obiter nec de-

Digitized by Google

functorie ſolitum ſpectare ſtatuas & imagines πλαστικὰς; quidni in hac miſeranda vetuſtarum rerum laceratione capi me paterer uſurpatione eorum, quæ reſidua manſerunt, quum tam egregia quotidie adjumenta inde mihi eaſdem Camœnas amanti venire deprehenderem? Quidni celebrarem eos, quorum ope ac bonitate ab interitu ea fuerunt ante me vindicata? in quibus vel maxime numerari meretur hic ipſe Gorlæus, cui, ut ſe ipſe vocat, Antverpiano per iſtos annos videntur Batavi Delphi, ut etiam ipſe appellat, ſeceſſum commodum præbuiſſe ad hæc ſic digerenda & his chartis danda, ut ita loquar, numina. Hæc antehac

hac muta & ſæpe particulatim viris doctis declarata tandem interpretatione integra illuſtrari & qua fieri poterat acceſſione locupletari quum in hoc oppido deſideraretur, nequivi me ſubducere, quin ad utrumque exuerer, & prout licuit, fortunante Deo perfeci.

Quam operam non tantum Tibi innoteſcere, ſed etiam in perinclito nomine Tuo apparere & exire deſidero, vel communi cauſa ſtimulante. Te enim vigilante & in his aſperrimis temporibus prębente conſilia non huic chartæ, ſed annalibus dicenda, contingit nobis hæc honeſti otii tranquillitas; ut ſi

quo

Digitized by Google

quo proventu in publicum commodo id exornari accidat, plurima ejus pars ad Tuam prudentiam laudemque debeat redundare. Sed etiam quum magni ſigilli patriæ cuſtodiam optime penes Te locatum iri decrerint Supremi Ordines; merito hæc ſigilla, multorum fidei olim conſcia & arcanis ceris impoſita, etiam nonniſi Te ſciente a me diſcedere & per cives noſtros licite ſervari ar circumire decebat; præſertim quum ejus eſſent generis, ut Tibi jucunda quoque eſſe poſſent, ſic in republica verſari ſolito, ut ab curis Tuis liberales doctrinas nequaquam excludas. Quarum

omnis

Digitized by Google

omnis varietas quum delectare poſſit; tum in his ſpectaculum reſidet tanto perfectioris amœnitatis, quod conſtet antiquos ſua ſigilla exquiſitis quibuſdam & placitis inventis exornaſſe, & aut ipſorum numinum heroumque, aut magnorum Regum, amicorumve vultibus, aut hiſtoriæ memorandæ nota uſos fuiſſe. Certe nulla in his fallacia, nec opus eſt abominatione falſitatis, qua ſæpe pravi principes & aularum corruptores per adulationem fucarunt ipſos nummos, qui cum tanto furore nunc contrectantur. Tacitæ iſtæ & ſimplices gemmæ quantopere illis præferendæ, etiam inde amabiles, quod & ſi qui non ament nimis ſeria, ipſi lepores & inciſa ludicra habeant ſane, quo eruditum ſpecta-

 to-

torem paſcant. Sed ego ante omnia id ſpectavi, ut hujus libri delegatio mihi inſerviret ad proximam quandam reverentię & obſequii mei declarationem. Ad hanc enim quum multa vincula & immenſa Tua comitas in admittendo diu me adſtrinxerint, hæc occaſio induxit, ut Te ad conſcientiam laboris mei invitatum ſic venerarer. Huic itaque uni ſi teſtatione iſta ſatisfactum eſſe judicabis, & mihi & vermiculatis his antiquæ elegantiæ veſtigiis gratulabor. Faxit Deus, ut adjuvante Tua ſapientia, oportunitatum caute provida, in his virulentis ac letiferis totius Europæ vulneribus ac calamitatibus, patriam ſinceram & in univerſas partes confirmatam manſiſſe omnis ætas agneſcat. Lugduni a.d. IV Nonas Mart. CIↃ IↃ CXCV.

Digitized by Google

IACOBUS GRONOVIUS I.FR.F.

Græca Linguæ, Hiſtoriarum et Eloquentiæ Profeſſor.

Hanc tibi, ut exhilaras, frontem Gronovius alter
Dædaleo Sculptam, Pallas, in ære DICO.

Tu mentem ratione polis, tu ſæcula pandis;
Sic facis, ut mirer facta manumque Dei.

Digitized by Google

JACOBUS GRONOVIUS

LECTORI ET SPECTATORI S. P.

AGnoſcis, mi lector, antiqui voluminis novam magnitudinem. Ad quam ut illud extendi curarem, fecit longa oblectatio & plurima commoditas, quam mihi votiſque meis contulit. Nec minori ſtimulo fuit ipſe ævi noſtri genius, me quoque compellens velut inlicium viſere & priſcarum manuum lineas ſpectare. Sed & præcipitem me egit ipſa regio, ubi primum proceſſit. In qua quum me quoque Deus poſuerit, inſitus erga eam amor impulit, hoc, quod certe ornamento illi fuiſſe, quum ederetur anno primo hujus ſæculi, judicaverunt maximi popularium, pro egregio habere: præſertim quum iſtud tempus eſſet, quo pretium & dignitas hujus ex antiquitate partis non ita vulgo innotuiſſent, nec tantas impenſas contemnere quiſquam ſuſtineret, nedum ut quis putaret ea poſſe exercere ſumptum ſuum. Tunc Abrahamum hunc Gorlæum divinitus excitavit melior doctrinæ ac magnanimi propoſiti indoles, ut egregiam patrimonii partem in hac ſupellectile collocans efficeret, quò ne in his quidem

Digitized by Google

rebus ad liberalem eruditionem pertinentibus patria ulli genti, nec vel Italiæ ipſi cederet.

Sicut autem hæc adminiſtratio propter morbos quam longa notiſſimas mihi gemmas illas fecit; ſic quoque ipſumGorlæum cognoſcere familiarius cupivi, & quæ cauſa illum induxiſſet patriam Batavia mutare; præſertim quum diſſona de eo memorarentur, ſic ut ibi quoque mori & ſepeliri novem annis poſt voluerit. Ipſe in præfatione poſtrema videtur ſe deſcribere eum, qui publicis quotidie diſtringeretur muneribus; & qualia iſta fuerint reſciſcere non magis potui, quam id ipſum quod modo dixi. Etiam à primis adoleſcentiæ annis delectatum ſe fuiſſe liberalibus ſtudiis, & hinc rerum præſtantium indagine ætatem omnem occupatam habuiſſe in priore præfatione refert. Itaque & condiſcipulum habuiſſe Andream Schottum ſcribit Franc. Sweertius etiam ipſe familiaris Gorlæo. At quantopere hinc deviat, quantam famæ invidiam concitat Pet. Gaſſendus, non dubitans palam Vitæ Peireſcianæ inſerere, Gorlæum Latinæ linguæ non ſtuduiſſe, *ſed tamen & tantum intellexiſſe libros omnes circa rem nummariam Latine conſcriptos? Quid quod etiam Clariſſimus olim in hac Academia Doctor Pet. Cunæus præloquium, quod ſub nomine Abrah. Gorlæi præfixum eſt Dactyliothecæ, ſuſtinuerit Ælio Everhardo Vorſtio vindicare in laudatione hujus funebri? Sed & in furiam incidit Joh. Kirchmannus cap. 3. de Annulis palam allegans Ælii Everhardi Vorſtii commentariolum de Annulorum origine, quem Abrahamus Gorlæus Dactyliothecæ ſuæ præfixerit. Sic illis ſcribere &*

re & exiſtimare licet; mihi videtur tenerior inter Gorlæum & Vorſtium fuiſſe conjunctio, ſatis ab hoc expreſſa per epiſtolam editam ad ipſum Gorlæum, quàm ut tale quid ab noſtro admitteretur. Quid quod quum ſic iſti flagellent Gorlæum, Chifletius tamen ad Abraxica pag. 127 in iſto præloquio vituperans, quod dicatur Alexander Trallianus tradidiſſe imaginem Herculis ſupine jacentis leonemque ſtrangulantis annulo incluſam, prodeſſe ad morbos quoſdam, Gorlæi, non Vorſtii nomine abutitur? Miror apud hos adeo parum favoris Gorlæo reſiduum fuiſſe, ut ſive auctor fuerit, ſeu ſecus, & ſive ubi laudabile creditur præloquium, ſive ubi vitioſum, tamen ab his ille vapulet. Nec nobis cenſere in hac cauſa licet, quibus tantummodo hæc ſcalpturarum congeries cordi fuit, partim ut augerentur, partim ut ſingulæ explanarentur. Quod poſtremum meo Marte conatus ſum facere, & feciſſem intra comperendinationem, ſi imbecillitas & graviſſimæ vexationes non interpellaſſent. Prius dum ambit hic liber etiam perfecte exſequi, grate quidem adſcivit, quæ ab benignitate aliorum, qui vita & egregio labore jam defuncti quieſcunt, poterat nanciſci: interim tamen ut ſimul aliquid novi fructus efferret, vivis quoque, quos ſoſpitet Deus, ſe applicare ſtuduit; quod ſic ei ceſſit, ut apud eos non leve æs alienum contraxerit, in quibus Reverendos & Clariſſimos humanitatis antiſtites Jo. Georgium Grævium, & Joan. Smetium; & florentiſſimæ ſpei juvenem Joan. Koolium. Sed præcipue meminiſti Tu, Politiſſime & Sapientiſſime Petre Deinote, quantum ſit, quod illi queas imputare, qui ingentem illam

gazam tuam manibus noſtris committi & in alienam urbem ad tempus transferri paſſus es, ut de ſingulis, prout inſpexiſſemus, arbitrari daretur. Etſi aliunde jam vobis ipſi celebritatem eximiam circum dederitis, tamen permittite, ut hic liber, dum exſtabit, Viri Maximi, inter buccinas veſtræ in ſtudia comitatis circumeat; qualem certe futurum credite ut bonæ fidei debitorem, qui propterea, mi Lector, in principio te admonet tui in hos officii. Ego quemadmodum jactari in hoc incerto me permiſerim, & tentaverim ſingulis ſua nomina reddere, res ipſa indicabit. Plura vellem, ſed infirmitas negat. Itaque hoc, qualecunque eſt, tu fruere & vale melius, quàm mihi per hos quinque menſes contigit.

Digitized by Google

Digitized by Google

ABRAHAMUS GORLÆUS, ANTVERPIANUS Ætatis suæ LII. Aº MDCI.
Gorlæus hic in ære sculptus. æs cui.
Argentum & aurum. Roma quod vel Græcia
Signauit vnquam. omnia quæ & carus lapis
Olim vetustis destinatus annulis
Perennitatis gratiam debent suæ.
Nunc experitur an Metalla a sæculis
Qui vindicata sæculo nostro dedit,
Ipsum futuris dent Metalla sæculis.
HUGO GROTIUS.

Reverendiſſimo & Sereniſſimo

PRINCIPI AC DOMINO

D. ERNESTO,

D. G. ARCHIEPISCOPO COLONIENSI, *S. R. J. per Italiam Archicancellario, & Principi Electori, Epiſcopo Leodienſi, Adminiſtratori Monaſterienſi, Hildesheimenſi ac Friſingenſi; Principi Stabulonenſi; Comiti Palatino Rheni; utriusque Bavariæ, Weſtphaliæ, Angariæ & Bullonii Duci; Marchioni Francimontano &c. Domino ſuo ſer*[mo]

ABRAHAMUS GORLÆUS

S. D. P.

NOVELLO huic fœtui quem potiſſimùm defenſorem contra vitilitigatorum morſus deligerem, anxiè mihi diſquirenti, commodùm ſe obtulit tui, Sereniſſime Princeps, recordatio; cœpique extemplò mecum has inire rationes, non poſſe hunc meum Libellum aut digniori aut meliori offerri Patrono. Et cùm propè innumera eſſent quæ in hoc me animarent; fami-

Digitized by Google

liæ, inquam, tuæ toto terrarum orbe clariſſimæ decus atque ſplendor: imperii quod in tot populos geris magnitudo: animi regii tam auguſtæ virtutes, ac ingenii divini adeò præclaræ dotes. fecit tamen inprimis inſignis quæ in te ſplendet erga omnes humanitas, & in litteras, earumque Profeſſores ſtudium, ut auderem. Quidni autem auderem, cùm te publico mortalium conſenſu, bonarum artium Præſtitem, ac ſeculi noſtri Muſageten appellari audiam; & ut omnium elegantiorum diſciplinarum peritiſſimum, ita & Rei Antiquariæ ſummum admiratorem atque cultorem eximium eſſe intelligam? Eſt quippe Antiquitatis hoc ſtudium Bavaricæ ſtirpi jam inde à multis ſeculis peculiare, & quaſi gentilitium, quod à majoribus tanquam per manus traditum etiamnunc in ſeris magis magiſque viget Nepotibus. Teſtis mihi locuples locupletiſſimum illud Sereniſſimi Fratris tui Willelmi Bavariæ Ducis Muſeum, quod Monachii viſitur, in quo præter rerum naturalium, dico foſſilium, plantarum exoticarum, animalium peregrinorum incredibilem copiam, ſpectare licet Rerum Antiquarum, Statuarum, Marmorum, Numorum, Gemmarum, & ſi quid

eſt

eſt quod ab arte & vetuſtate aliquam meretur laudem, tantam congeriem, ut in ſtuporem det ſpectatores quosvis, adeò ut primas inter omnia Principum Europæ Tameia meritò obtinere cenſeatur. Hæc cauſa fuit, Sereniſſime Princeps, quod te huic meo labori ceu tutelarem Deum legere auſus fuerim: qui vel hoc ſolùm nomine tibi gratus acceptusque ſit etiam atque etiam obſecro, quod ab officioſo profectus animo, tuo præſidio tutiſſimum ſe fore perſuaſum habet. quod ſi cognovero, abunde impenſis, abundè induſtriæ, abundè mihi ſatisfactum putabo; eritque in poſterum animus vel majora ſub tanto munimine moliri. Summus Parens, rerumque conditor Deus, vota conſiliaque tua, Sereniſſime Princeps, ad Reip. Chriſtianæ ſalutem ſecundet. Delphis Bat. Kal. Octob. Anno CIↃ IↃ CI.

CANDIDO
DACTYLIOTHECÆ
MEÆ INSPECTORI
S. D.

Recte, ut reliqua omnia, a primo rerum Parente comparatum eſt, quòd hominum ſinguli latente naturæ inſtinctu in tàm diverſa rapiamur vitæ ſtudia: cùm enim tàm innumeræ ac diſcrepantes habeantur vitæ profeſſiones quibus indiga mortalitas ſe tuetur, ac oblectat, nec unius hominis ingenium omnium poſſit eſſe capax; quis non in eo ſummam admirabitur Providentiam, quòd non omnibus unam indiderit mentem Deus? Perpulchrè Poëta:

Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor uſus.
Velle ſuum cuique eſt, nec voto vivitur uno.

Huic literæ ac Muſæ, illi arma ſunt cordi; eſt quem Agriculturæ paternaque delectant rura; eſt alius cui Mercatura & Lucrius ille Deus curæ. hunc Architectura, illum Pictura afficit. Sunt & ignobiliores animæ quibus magis arrident Sutoria, Fullonia, & ſi quæ aliæ ſunt artes illiberales, ac ſordidæ. quæ tametſi ſingula quaſi ſociatis operis mortalium commoditati, ac ſaluti generis humani ſtudeant, longè inter hæc exuperant, quæ quòd libero ſint digna homine, vique potius ingenii quàm externo manuum adminiculo conſtent, Liberalia cenſentur ſtudia. Hiſce ego à primis adoleſcentiæ annis delectatus, rerum præſtantium indagine

ætatem

Digitized by Google

ætatem omnem occupatam habui; præcipuè verò Hiſtoriæ & Antiquitatis cognitioni (ſine quâ vita noſtra mera caligo & tenebræ pluſquam Cimmeriæ) non minimam temporis partem locavi. Poſtquam enim partim propriâ induſtriâ, partim doctorum virorum (quibus, ut Lepades ſcopulis, perpetuò adhæſi) colloquiis rerum priſcarum notitia ſenſim mihi ſuccreviſſet, neſcio quo fato in antiquorum Numiſmatum θεωρίαν delapſus, reique dulcedine allectus, totum me trado huic contemplationi: & tanquam in Collegium III *virorum Monetalium cooptatus, nihil præter Numos veteres ſomnio. nec ſatis mihi fuit omne ſcriptorum genus qui hoc argumentum tractarunt, accuratè evolvere, & ad vivum expreſſas in chartis effigies intueri, quin ulterius progreſſus cœpi ipſemet in ipſa archetypa ſtudiosè inquirere. quid plura? habui, & tanta ubertate ut voto ſim ſuperatus meo. Nam præterquàm quòd ferè omnia quæ paſſim apud Hubertum Goltzium, fulgidiſſimum illud Rei Antiquariæ ſydus, Antonium Auguſtinum, Antonium Piſonem, Fulvium Urſinum, Sebaſtianum Ericium, Gulielmum Choulium, & Æneam Vicum extant, ad manus noſtras pervenerint, tam fauſto ſydere Pop. Rom. Genius me afflavit, ut complura alia Numiſmata conſecutus ſim, quorum apud hos nulla extat memoria, aut delineata effigies; inter quæ palmam obtinent Græca ex argento aurove. Quæ res efficit, adhortantibus maximè amicis, ut cœperim cogitare de Paralipomenis Numiſmatum antiquorum edendis, intelligo Appendicem eorum quæ hactenus aliis intacta & indicta Autoribus. Sed cùm nondum ad eum me perveniſſe numerum viderem, ut juſto complendo volumini ſat eſſent, extrema adhibita di-*

diligentia, ad notos, & ignotos æque perſcribo amicos, inquirant ſedulò etiam atque etiam moneo, ut quicquid Rei Numariæ quâ pretio quâ prece haberi poſſit, ad me tranſmittant. Dum in hanc curam incumbo, & undique quod in uſum meum facere poſſit corrado, magna Anulorum Antiquorum ex omni metallo, & Gemmarum felici illo artium ſeculo inciſarum, copia ad me mittitur. Quo tanquam incomparabili comperto theſauro, ſtatui priori conſilio aliquantiſper immutato, Paralipomenûmque editione in commodius tempus rejecta, de Anulis aliquid ſcribere, & Dactyliothecam hanc præmeſſi loco tibi dare. idque duabus potiſſimùm de cauſis, primùm quòd ob rei novitatem, & argumenti jucunditatem ab amicis, ut hoc facerem, pænè conviciis urgerer; ſecundò quòd hæc Anularia materia Numorum cognitioni ſit affinis adeò, ut mutuas ſibi præſtent operas, & altera alterius indigeat luce. Fuerat quidem animus libellum hunc adauctiorem, moleque majorem tibi afferre, ſed operarum ignavia, ne dicam perfidia deluſus, voto meo, & fortè etiam tuo ſatisfacere non potui. Interim hoc noſtro quaſi abortivo fœtu utere, fruere: qui exploratoris vicem obiturus, ſi læta retulerit, ſeque tibi gratum fuiſſe renuntiet, propediem reliquam non ſolùm Anulorum Gemmarumque, ſed & ſignorum, fibularum ac monilium antiquorum, Deo vitam & vires largiente, expectato editionem: tandemque Numiſmatum illud rariorum opus, modò diutius nos ſol aſpexerit, aſpicies & inſpicies. Hac ſpe Vale, ac noſtris conatibus fave animo, linguis.

ABRA-

ABRAHAMO GORLÆO

V. C.

AEL. EVERARDUS VORSTIUS

MEDICUS

S. D.

Poſt continuam quindecim annorum peregrinationem, quâ pleraſque Europæ Sapientiam addiſcendi ſtudio adii & inſedi regiones, domum poſtliminio reverſus, cùm res etiam patrias noſcendi, viroſque doctrinâ claros ſalutandi deſiderio, Bataviam noſtram obirem, famâ nominis tui excitus Delphos ante omnia mihi contendendum putavi; ubi pro ſingulari tuo candore humaniſſimè acceptus, ſatis eloqui non poſſum quantis promeritis me tibi obnoxium reddideris. Nam ſi quid unquam in hac vita mihi accidit jucundum, fuit paucorum illa quibus apud te fui dierum conſuetudo, præ quâ, ita me Phœbus amet,

Εγώ τ' ἂν οὔτ' Αμαλθείας βουλοίμην κέρας,
Οὔτ' ἔτεα πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Non facilè dixerim quàm inter reliqua mihi fuerit volupe uberrimam illam Rerum antiquarum apud te conflugem ſummo cum animi mei ſtupore intueri, ſingulaque minutim perluſtrare, ac digitis contrectare. Diſperеam ſi quid in hoc genere vidi præclarius, rarius, & ſimul copioſius unum in locum congeſtum: quo nomine te facilè cum quovis condo hujuſmodi reliquiarum adſervatore poſſe certare, fere juraverim.

Con-

Contigit quidem mihi toto illo novennio, quo Italiam incolui, omnesque ejus perreptavi angulos, multa eaque præclara antiquæ ſupellectilis inſpicere conditoria, præſertim Romæ, Neapoli, Florentiæ, Bononiæ, Venetiis, aliisque claris Italiæ oppidis: Vidi & aliquot in Germania, aliisque in locis: vidi, inquam, & diligenter inſpexi: ſed ingenuè dico, & citra ullam adulationis notam (nec enim palpo alicujus eſſe didici) nullibi tàm præclara, tàm rara, tàm copioſa unum apud hominem ſimul collecta. Teſtes mihi in hanc rem erunt quicunque Vetuſtatis gnari, tuum, & aliorum perluſtrarunt Tameia. Hinc tantum ex inopinato conſpicatus venerandæ Antiquitatis theſaurum, in ſtuporem datus, in hæc Poëtæ verba eo tempore me prorupiſſe memini.

Venimus ad ſummum fortunæ: pingimus atque
Pſallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.

Ratus nullum amplius ſupereſſe culturæ ingenii genus Belgis noſtris hodie incognitum; & ut omnis elegantioris litteraturæ gloriâ, ita & Rei Antiquariæ laude noſtrates nulli jam concedere genti, nec Romulea propemodum excepta. Cœpi itaque ab eo tempore magis magisque te amare, colere, & ὡς ἱερὸν ἔργον admirari plurimùm. Cùm verò complura apud te viſu adſerventur digniſſima; tribus tamen potiſſimum mihi præcellere viſus es: Primo Numorum Græcorum, ac Romanorum Conſularium, ſeu qui Reipublicæ & libertatis temporibus magna ex parte cuſi ſunt, raritate copioſa, copiaque rarâ: Secundò, Anulorum ſigillarium ex omni metallo, numero & pulcritudine: Tertiò Gemmarum ſummâ arte olim exciſarum aut inciſarum abundantiâ incredibili. Quorum trium

cùm

cùm per ſe ſingula ad laudem & nomen comparandum ſatis videri poſſint, quid tibi deberi putabimus, qui hæc omnia ſimul collecta ſervas? & ita ſervas, ut fruitio ſit publica? Æternam profectò ab ingenio & induſtriâ famam: quam non levi acceſſione auctum iri arbitror, ſi quæ inter hæc latent plurima, peculiaria, aliisque indicta Antiquitatis ſcriptoribus, in lucem bono publico etiam protrahas, typisque vulganda cures. Dactyliothecæ, ſeu Anulorum antiquorum, qui apud te extant, editionem, te parare intelligo. ſi ita eſt, eſt quod ex animo læter, cùm tui, tum Reipublicæ litterariæ cauſsâ: tui, quòd hinc immortalem tibi comparatum iri gloriam certò prævideam, cùm homo Belga primus in hanc arenam deſcenderis, noſtræque Genti rem Romanam non minus & notam & curæ eſſe, quàm ipſis Italis oſtenderis: Reipublicæ verò, quòd ſtudia litterarum hiſce opibus & tanquam copiis auxiliatricibus non mediocriter locupletata & adaucta iri confidam. Hortor igitur, & communi omnium litteratorum nomine te obſecro; ut cœpto operi inſiſtas, propediemque novam & avidè concupitam nobis exhibeas Dactyliothecam: quâ interim frui liceat, dùm in Numis & Gemmis eandem præſtiteris operam; in quibus ſat ſcio quod miretur habebit Italia, habebit Germania, habebit Gallia. Cui deſiderio publico ſi parueris, Laurinos, Goltziosque redivivos in te ſuſpiciet Belgica, ſuſpiciet Orbis. Vale, Vorſtiique tui (neſcio quod me tibi temperat aſtrum) memor vive. Lugduni Batavor. Kal. April. Anno CIϽ. IϽ. XCIX.

IN

ABRAHAMI GORLÆI

DACTYLIOTHECAM

& Gemmarium.

Sicut ab anellis lapides, & flava ſororum
Transferre in calices ſuccina ludus erat:
Sic e theſauri medio Gorlæus in iſtum
Has gemmas librum tranſtulit ipſe ſui:
Ut quæ vix poterant auri mercede parari,
Has vili partas Lector haberet opes.
Muſæ, quæ doctis ſcriptoribus atque libellis
Et decus & laudem præmia rara datis,
Gorlæo e veſtris gemmis properate coronam.
Sin minus, e gemmis inſtruat ille ſuis.

Joſephus Scaliger Jul. Cæſ. F.

IN

ABRAHAMI GORLÆI

DACTYLIOTHECAM

JANI DOUSÆ

Scazontes Trimetris intermixti.

Continuo abuſu, temporisque longinqui
Edacitate Aurum ANNULOSQUE *conſumi,*
Ipſasque Gemmas; nec pretio eſſe tam carum

Ra-

Rarumve quidquam, quod diurnet in terris;
Vetus querela eſt; cûi fidem ipſa res fecit.
Sed hæc prius fuere; nunc rerum vices
Fors vertit, ex quo Patriæ expenſum ſuam
DACTYLIOTHECAM *ferre comitas cœpit*
GORLÆA; *cujus arte & ingeni primùm*
Virtute factum eſt, ANNULI *ut perennarent.*

IN V. C.
ABRAHAMI GORLÆI,
Affinis ſui
DACTYLIOTHECAM
BALDUINI BERLICOMI
Puri Jambi.

Nihil diütunum eſſe ſub Polo, & minus
Perenne quidpiam poteſt.
Id Orbis univerſa ubique machina,
Id Orbis anguli & plagæ;
Id Oppida, imò Regna, & Imperantium
Sepulcra ſeu Cadavera,
Id Æquora, atque Montium ante culmina,
Iisque plura ſat docent.
Et hinc mage obſtupenda, quæ tot his libris
Vetuſta, priſca; at integra
Dat intuenda RARUS AUCTOR; *oppidò*
Vetuſtâ, & integrâ fide.
Et hîc Imagine; at domi inque ſcriniis
Reapſe, veraque exhibet.

Digitized by Google

Ità ergò quiſquis iſta nota non prius
Stupore percitus vides,
Magis vide, *atque noſce rara munera*,
GenIque & ingenI decus,
Quibus relucet AUCTOR; *& ſimul ſtupe*,
Notaque Diligentiam
Eò uſque pervenire, *ut ipſa* TEMPORUM
PERENNITATE *polleat*.

IN EANDEM DACTYLIOTHECAM.

O*bticuit Grajis*, *Latiis muteſcit* APOLLO;
Cum Libyaque Aſiam barbarus hoſtis habet.
ROMA *jacet*, *magni quondam compendia mundi*,
Ad ſe exornandam delitiasque trahens;
Quæque uni ſua cuncta anademata contulit urbi,
Vincitur à victâ barbarie ITALIA.
Sic fallax mutat, *vertit*, *vorat omnia tempus*,
Et nil perpetuum ſole ſub eſſe ſinit.
Aſt oritur nova lux BATAVIS, *vbi* DELPHICA *laurus*
Incepit virides ſpargere fronde comas;
Leydaque pro ROMA, *canitur pro* THYBRIDE RHENUS,
Et ſurgit vaſto PHOEBUS *ab* OCEANO.
Mars, *Muſæ*, PALLAS *ſuprema ad littora regnant*,
Nec fluctus BATAVOS SUADA MEDULLA *timet*.
NEPTUNUS *domitis cœpit miteſcere in undis*,
Quem ſequitur vitreis cœrula Diva choris:
Prælia MARS *docuit*, *docuerunt carmina* MUSAE.
Dat mentem BATAVIS *Docta* MINERVA *ſuis*.
Haud erro, *nec me Phœbi cortina fefellit*;

Quæ

Quæ video vera hæc myſtica ſigna docent :
Nam quæcunque diu multo conlecta labore
GORLAEUS *propriis uſibus obtinuit,*
GORLAEUS, *quem tot rerum miracula & artes*
Adjungunt ſummis ingeniis Batavûm,
Publicat, antiquis non inferiora metallis,
Non his, jam notus quos novus Orbis habet.
SARDIUS, *hic, Jaſpis varius, viridiſque* SMARAGDUS,
Et quicquid rarum terra beata tulit.
Hic quoque Romano ſignandis ANNULUS *uſu*
Rebus, at in faſtu quo placet uſque minor.
Addidit ars pretium, pretium ſuper addidit ætas,
Artificesque Aſiæ quod valuêre manus.
Macte animo GORLAEE *bono, qui talibus auſis*
Non conſumendas has tibi linquis opes:
Invideat quicunque velit, vel ROMULA *tellus*
Frendeat, hæc tota DACTYLIOTHECA *tua eſt.*

A. Buchellius JC.

HVGONIS GROTII
Carmen in Dactyliothecam
V. C.
ABRAHAMI GORLÆI.

ANNULE *Principii nuſquam pereuntis imago,*
Et cui vel finis nulla, vel ipſe tibi:
Annule, qui Cœli ſpecie redeuntis in orbem
Telluris cohibes omniparentis opes:
Annule, qui rigido Lapidem redimite Met oall
Fixa Prometheâ vincula rupe refers:
Annule, qui tribuis quod jus Natura negavit,
Ingenuoſque tuo ſolus honore facis:

Annule teſtis opum, quo plebs Romana carere
Cogitur, Anguſtus quem ſibi Clavus habet:
Annule, Legati ſacra quem, quem Judicis æqua,
Quem ſcutata manus Centurionis amat:
Annule, quem donant Reges, quem donat amator,
Quem fovet in tepido dulcis amica ſinu:
Annule, cui commiſſa penus, commiſſa ſupellex
Servitii fures non metuêre manus:
Annule, qui miſſæ ſignas arcana tabellæ,
Legitimi ſacrum pignus & arrha thori:
Annule ſecreti vindex, cuſtodia veri,
Qui perhibes pactis, muneribusque fidem:
Annule, cui moriens & villas credit, & agros,
Tutelamque ſuæ prolis, opesque pater:
Annule, qui peſtem, fœdumque arcere venenum
Pectore, qui Philtri crederis eſſe loco:
Annule, qui Magicæ non ferris inutilis arti,
Cùm tua ſideris eſt rota picta notis.
Annule, quo ſolo ſi cedit dextra ſiniſtræ
Fallitur: armillis eſt, puto, juris idem:
Annule, quem minimus digitorum geſſit, & Index:
(Scilicet hîc Achares, hîc Coriannos eras:)
Annule, quem poſcit minimo qui proximus ungui eſt,
Eque tuo digitus nomine nomen habet:
Annule, ſubtili vis ad præcordia venâ
Cujus inexplicitâ traditur ire viâ:
Annule, quem ferrò procûdit, & ære vetuſtas:
Optimus, argenti non grave pondus eras:
Annule, ſed caſſum cuï nunc vix ſufficit aurum:
Tale tamen priſci læva Dialis habet:
Annule, qui totos minimo comprendere cenſus,
Qui pretium fundi claudere parvus amas:

Annule,

Digitized by Google

Annule, qui miſtis etiam ſpectare metallis,
Unaque quem totum gemma cavata facit:
Annule, qui Sardâ fulges, qui vinctus Achate,
Quem decet ex Arabum littore vectus Onyx:
Annule Beryllo renitens, viridique Smaragdo,
Cuique Adamas, & cui fulvus Jaſpis adeſt:
Annule, qui totos hyberno Sole premebas
Articulos: pretii cui modus, actus erat:
Annule ſigillum cui mobile dextera mollis
Ventilat, & gemmam vertit in orbe ſuo:
Annule, Pyrgoteles duro quem incidere ferro,
Quemque Dioſcoridæ ſcalpere docta manus:
Annule, cui ſcalpro quæ ſæpè inciſa figura eſt,
Hæc aliàs cæli munere tuber habet:
Annule, materies in quo ne ſola placeret,
Sæpè Triumphales adjiciuntur avi:
Annule, qui Sphingas, qui turpia corpora ranas,
Sed tamen & magnos dignus habere Deos:
Annule, Cæſareos qui fers in imagine vultus:
(Ah capital Paulo quàm propè crimen eras!)
Annule, qui Gygi Lydorum Sceptra dediſti,
Qui te, Perſeæ caſſidis inſtar habet:
Annule, at Euphratis quem contrà ripa Seleuco
Abſtulit, & regni ſpem dedit eſſe ratam:
Annule, qui Samio jactura negata Tyranno,
Quem miſer, heu, nôllet non periiſſe ſibi:
Annule, Cannenſis quo ſanguinis indice, menſa eſt
Carthago modiis Romula caſtra tribus:
Annule, Proſcriptor Noni: quo Cæpio Druſum
Odit; & in Syllam ſe tulit ira Mari:
Annule, quem Fatum docuit Demoſthenis, & quem
Annibalis celerem mortis habere viam:

An-

Digitized by Google

Annule, quem loculo varium qui condidit uno
Romuleâ primus Scaurus in urbe fuit;
Annule, quo Magni laurus ditata, Latinus
Cùm Mithridateas Juppiter hauſit opes:
Annule, quem ſenis diſtinctum à Cæſare thecis,
Marmoreâ Genitrix vidit in æde Venus:
Annule, non unum quem ſacra Palatia ſervans
Marcello acceptum pulcher Apollo refert:
Annule, te quicquid (nam non eſt omnia noſtrum
Dicere) quæ ſequitur charta fuiſſe docet:
Annule, qui quondam gemmis inſignis, & auro,
At nunc GORLAEI *parva papyrus eris:*
Annule, quem gemmis, & quem nec præferat auro,
Quiſquis erit, veterum quem Monimenta juvant:
Annule, priſcorum Vindex redivive dierum,
Hei mihi, cur lucem nox premit atra tuam?
Annule, qui nobis Latium, qui reddis Athenas,
Hei mihi, cur turpi conderis ipſe ſitu?
Annule, Vir magnus prohibet, qui ſorde remotâ
Dat tibi candorem, quem neque gemma dedit:
Annule, ſi carie tamen, & rubigine ſcabrâ
Roderis, antiqui temporis iſta nota eſt.
Annule, ne pudeat: numerat non pondus, at annos
Qui ſapit, & vitium diligit ille tuum.
Annule, quot longos ſenuiſti marcidus annos,
GORLAEO *totidem patre renatus ages.*
Annule, nunc te iterùm Procerum manus atteret, & tu
Nunc iterùm dignum Principe munus eris.
Annule, qui THECAM *poteras habuiſſe ſepulchrum,*
Hæc natalis erit nunc tibi, THECA, *locus.*

IN

IN

DACTYLIOTHECAM

V. C.

ABRAHAMI GORLAEI.

Omnia quæ priſcæ gremio foviſtis ATHENAE,
Auctaque ſub ducibus Martia ROMA *tuis*,
Una domus geſtat BATAVO *ſub ſydere, quæque*
Non fuerant gentis unius, unus habet.
Una domus binas ſuperi complectitur urbes,
Et veteres diti culmine condit opes.
Vidimus (hæredes LATII *gaudete* BATAVI)
Ardua ROMANOS *lumina ferre viros.*
Vidimus immenſi trabeam fulgere QUIRINI,
Vidimus & lituos dux TIBERINE *tuos.*
Vidimus optatas LATIO *fulgere ſecures*,
Aureaque in titulos ſurgere Roſtra ſuos.
Vidimus undantem ſpoliis procedere currum
Dum premit ardentes murice CAESAR *equos.*
Vidimus horrentes immania corda tyrannos,
Sceptraque conſuetas, vincula ferre manus.
Vidimus AEGIDAE *validas &* CECROPIS *arces*,
Quæ volucrem geſtant diva Minerva tuam.
Maximus hic nondum LATIO *ſat notus* JACCHUS,
Qui TRIVIAE *proles myſtica matris erat.*
Ipſe pater magno demiſſum nomen JULO
Obſtupuit tantas SCALIGER *inter opes.*
Ipſe pater vaſtæ miratus munera ROMAE
CAESAREAM *natus* CAESARE *vidit humum.*
Ignea GORLAEI *veteres mens tollit honores*,
Et rapidas fati non ſinit eſſe manus.

Qui toties doctas quoties lubet ambit ATHENAS,
In BATAVIS *maneat cum tamen ille ſuis.*
AUREA *qui regnans*, ARGENTEA, FERREAQUE *unus*
Et tria SATURNO *ſæcula major habet.*
JUPITER *exul abi: profugum mutamur in aurum;*
Aurea qui nobis tempora reddat, erit.
Eſſe Jovis poterat genitor, niſi JUPPITER *eſſet,*
Ipſaque cum ferro jungeret æra ſuo,
Inque manus feræ jam poſteritatis amore
Relliquias veterum didere geſtit opum,
Queiſque ſolent priſci digitos ornare LATINI,
Non digitos; totas inſtruit ille manus.
ROMA *domus* GORLAEE *tua eſt*: (DATE FAUSTA QUIRITES
OMINA) MARS *tectis præſidet ipſe tuis.*
Illa triumphorum moles operoſa minaxque
Quam toties ROMAE *conſpicis eſſe, tua eſt.*
Longa dies ROMAM *domuit*, ROMA *omnia: ceſſit*
Temporibus victus MARS *pater, illa tibi.*
Quæque latet LATII *pars jam ſibi redditur; ergo*
Ne lateat LATIAM *qui ſibi reddit humum.*
Scilicet ignotos digiti qui monſtrat honores
MONSTRETUR DIGITIS EXTERA TURBA TUIS.

Ludibundus ſcripſi

DANIEL HEINSIUS.

ABRA-

ABRAHAMI GORLAEI

IN

DACTYLIOTHECAM

SUAM

PRÆLOQUIUM,

De Anulorum origine, variis eorum generibus & uſu apud Priſcos.

IPSUM geſtare digitis Anulos non eſſe nuperi inſtituti tàm notum quàm quod notiſſimum; quo vero tempore horum uſus primùm cœperit non æquè conſtare arbitror. C. Plinius Secundus, qui multus eſt in hâc materiâ Anulari & copioſior quam reliqui Scriptores omnes cùm Græci tum Latini, Troianis temporibus poſteriorem eſſe malè putavit, ductus auctoritate Homeri, apud quem nullibi extat Anulorum mentio, utpote qui nodi, non Anuli notâ, in condendâ & obſignandâ pretioſiore ſupellectile priſci illius ævi, homines uſos referat. Fabulæ primordium à rupe Caucaſeâ tradunt, Promethei vinculorum interpretatione fatali, quem Poëtæ Jovis irâ, quod ignem è cœlo furtim ſurripuiſſet, Caucaſo adalligatum ferunt; liberatumque poſtremùm ab Hercule Jovis indulgentiâ; hâc tamen lege, uti in memoriam pœnæ vinculorum Anulum geſtaret ferreum, cui ſaxi fragmentum eſſet incluſum: hoc fuiſſe Anulum, hoc Gemmam; hocque exemplo mortales in gratiam & honorem Promethei Anulos primum induiſſe digitis. Fabulæ etiam proximum; quod de Gygis Lydorum Regis Anulo, quo circumacto geſtantem nemo cerneret, fertur, quamvis ejus rei auctorem habeamus Platonem. Nobis *In Politicis.*

certò conſtat longè ante bellum Trojanum Anulorum uſum fuiſſe celebrem, idque ex Sacrâ Hebræorum Hiſtoria, quæ omnes aliarum gentium Annales antiquitate & Fidei certitudine excedit. Tradit enim Moyſes Pentateuchi Lib. I. Pharaonem Ægypti Re-

Genes. C. 41. 42. gem poſt ſomnii regii interpretationem à Joſepho factam, Anulum digito ſuo detractum ejuſdem Joſephi manui indidiſſe. Et

Anno Mundi cIↃ. cIↃ. cc. LXXX. *Genes.* 38. 18. eodem Libro paulò antè refert inter ea quæ pignori ſibi à Judâ dari poſtulabat Thamar, popoſciſſe Anulum. quamvis vox Hebraica, quâ ibi utitur Moyſes, Sigillum non Anulum denotet proprie, idque συνεκδοχικῶς pro Anulo ſigillari. Fuit itaque pervetuſtus hujus geſtaminis uſus, nec facile dixeris quis primùm inſtituerit. Regum & Principum ab initio fuiſſe inſigne veriſimile, deinde gliſcente paullatim luxu ſine diſcrimine ſumptum. Venit autem è Græcia uti plæraque alia ad Romanos, nec à principio adeò frequens: nam præter Numæ & Servii Tullii Regum nullam in Capitolio ſtatuam Anulos habuiſſe auctor eſt Plinius; fre-

A. V. C. CCCC.| XLVIII. quentior uſus non ante Cn: Flavium Annii F. deprehenditur. P. Sempronio Longo & L. Sulpitio Coss. quo tempore tanta Senatus indignatione in plebem exarſit ob Cn. Flavium Libertino patre genitum & Appii Cæci Scribam, in Aedilem Curulem ac Tribunum Pl. invitis Patribus creatum, ut Anulos ab univerſo eo Ordine abjectos referant Annales. Fuit autem deinceps promiſcuus Anulorum uſus. Victoria demum Pompei Magni de Piratis, Aſia & Ponto ad Anulos gemmaſque mores Romanorum omnino declinavit. Simplices primùm fuêre Anuli, è metallo ſimplici, ferro, ære, argento aut auro; poſtea multis hoc modis vitiavit luxuria, gemmas addendo exquiſiti fulgoris, cenſuque opimo digitos onerando. Ferreo Anulo utebantur Spartani & Macedones: ferreum à matre dono habuiſſe Seleucum Regem tradit Appianus, quem cùm juxta Euphratem caſu amiſiſſet, iiſdem in locis poſteà, uti matri prædictum erat rerum potitus eſt. Longo quidem tempore ne Senatum quidem Romanum Anulos habuiſſe aureos conſtat, ſiquidem iis tantum, qui Legati ad exteras gentes ituri eſſent publicè dabantur: neque aliis uti mos fuit, quàm qui ex eâ cauſsâ publicè accepiſſent, idque in publico tantùm; nam intra domos ferreis utebantur & Mario cùm de Ju-

gurtha

Digitized by Google

gurtha triumpharet Anulus in digito ferreus erat, nec ante tertium Conſulatum aureum ſumpſiſſe traditur. Divo Auguſto Decurias ordinante major pars Judicum in ferreo Anulo erat, ſcribitque Plinius avorum memoriâ multos illuſtres viros Præturâ functos in ferreo conſenuiſſe Anulo, ſicuti Calpurnium, Manilium & L. Fuſſidium, idemque tradit ſua adhuc ætate ſponſæ Anulum ferreum & ſine gemmâ à ſponſo mitti ſolitum. Ex ære argentove quis primò geſtaverit mihi incompertum. Fuiſſe tamen horum apud Veteres frequentem uſum oſtendit ingens eorum qui cottidie eruuntur numerus. Ex integris etiam gemmis neglecto metallo fieri ſolitos, is quem penes me pulcherrimum ex Sarda habeo argumento eſt. Placuit & tandem vario artificum ingenio ipſa metalla miſcere, aurum æri, argento, ferrove (quod etiam ſervitia in ſummâ corruptelâ morum factitarunt) addendo. Habeo & quibus cùm circulus totus ſit aureus, ſigillum tamen eſt gemmæ loco argenteum: & è contra quibus circulus eſt argenteus, ſigillum verò aureum. Sunt & quibus ſigillum ipſum eſt mobile, & hinc inde verſatile. Caſſum Litteratiores appellant Anulum qui ſimplex eſt & ſine gemmâ, quo Flamines Diales apud Romanos uſos eſſe conſtat; ſimilis hodie ex auro ſponſæ datur loco ferrei veterum.

Modus geſtandi Anulos non unus apud antiquos Romanos, ut & nobis hodie: ſiniſtrâ manu gerere admodum erat familiare; hinc Plinius: *Manus & prorſus ſiniſtra maximam auctoritatem conciliavêre auro.* idque ſtudio & datâ operâ in principio autumat factum ab eo, quem inventionis puderet. nam ſi honos ſecurus *Cap.* 22. fuiſſet, dextrâ, ait, erat oſtentandus: & ſi impedimentum in eâ 24. quis obiecerit, longè majus in lævâ prætendi poſſe, quâ ſcutum rapiebatur, niſi fortè avaritiæ hoc datum quis putaverit, quo ſcilicet minus attererentur. Dextrâ etiam geſtari ſolitos illuſtri ex ſacrâ Hiſtoriâ exemplo comprobari poteſt, dico ex Jeremiâ prophetâ apud quem Deus in hanc formam loquitur: *Etiamſi eſſet Conia filius Jojakim regis Juda ſigillum in manu dexterâ meâ, tamen inde evellam ipſum.* Ex quo loco colligitur Anulos ſignatorios dextræ manui aptari ſolitos, utpote digniori & magis conſpicuæ. Digitis qui minimo proximi ſunt gerere mos fuit primùm, poſteà pollici proximo inducere, idque etiam in Deorum

 ſimu-

Digitized by Google

ſimulacris: deinde juvit & minimo dare: qui indici dabatur κορίανος, qui minimo ἀκαρὲς dicebatur Græcis. Galliæ Britanniæque in medio dicuntur uſæ, qui ſolus olim apud Romanos excipiebatur, quia infamiæ contumeliâ notatus ab Athenienſibus, κατάπυγος dictus ob eandem cauſſam, quaſi cinædus & ſcortum. Cæteri omnes onerabantur, atque etiam privatim articuli minoribus aliis; erant qui tres uni minimo congerebantur: huc ſpectat illud Martialis:

Sardonychas, Smaragdos, Adamantas, Jaſpides uno
Portat in articulo Stella, Severe, meus.

Alii verò huic unum tantum dabant præſertim quo ſignanda notabant. Hinc fuit ut major Anulorum ſigillarium qui hodie reperiuntur pars circumferentiâ (Περιφέρειαν Græci dicunt) adeò ſit arctâ ſeu anguſtâ ut niſi raro admodum alii quàm minimo digito aptari poſſint. de hoc Anulorum genere Plinius: Conditur, ait, ut res rara, & ad injuriæ uſus indigna velut à Sacrario promitur; & unum in minimo digito habuiſſe pretioſioris eſt in recondito ſupellectilis oſtentatio. Maximinus Cæſ. ut & hoc ὡς πάρεργον addam, pollice erat tam vaſto, ut, referente Julio Capitolino, uxoris dextrocherio uteretur pro Anulo. Illud non omittendum, antiquis perſuaſum fuiſſe in Anulari digito eſſe venam quæ à corde derivata eò pertingeret, hincque digitum illum præ reliquis magis aureâ coronâ condecoratum, gemmaſque additas quo vis earum abdita ſubſidio hujus venulæ in cor deferretur, idque muniret adverſus venena, peſtem aliaſve injurias internas & externas: in quem finem, quâ parte inſeritur Anulo gemma, ab adverſo aurum non habet, quò ſcilicet ipſam cutim contingeret, promptiuſque vires ſuas cordi fundere poſſit, cùm omnis actio, teſte Philoſopho, fiat per contactum, ſed hæc λῆροι λήρων. Conſtat enim ex corporum ſectione & Medicorum ſcriptis, non magis Anulari quam aliis digitis à primo hominis ortu conceſſas venas arteriaſve, quæ à principio ſuo & fonte in ſingulas corporis partes diſtribuuntur ita, ut digitus Anularis in hac partitione peculiari non gaudeat privilegio, aut naturæ indulgentia, ut non neceſſe fuerit ob hanc cauſam eum reliquis præferri digitis. Cauſſa finiſque gerendi Anulos ab initio fuit luxus opumque oſtentatio quo lau-

Agell. l. 10. Cap. 10.

Macrob. Saturnal. L. 7. Cap. 13.

tioris

tioris fortunæ à tenuioris conditionis hominibus diſtingui ſe cupiebant, & quamvis, uti diximus, primi Anuli rudiores & ex ſimplici metallo extiterint, argumentum tamen erant opum & ſplendidioris fortunæ; poſteà cùm gemmæ addi cæpere, hæc vera luxuriæ æſtimata gloria digito urbis aut fundi geſtare pretium, nec ſcio an in ullo magis peccatum magnitudine pretii, ut non immeritò exclamaverit Plinius; Peſſimum vitæ ſcelus fecit qui Anulum aureum primus induit digitis; proximum huic qui primus ex auro denarium ſignavit, quod & ipſum latet auctore incerto. Hiſce initiis cœpit auctoritas in tantum amorem elata ut Polycrati Samio Tyranno felicitatis ſuæ (quam nimiam fatebatur eſſe ipſe) ſatis piamenti in unius Anuli voluntario damno videretur, planeque & abundè ab invidiâ ejus ſe redimi putaret, ſi hoc unum doluiſſet. Aſſiduo ergò gaudio laſſus, profectus navigio in altum Anulum merſit: at illum piſcis eximia magnitudine regi natus in culinam domini rurſus fortunæ inſidiantis manu reddidit. Sardonychem hanc gemmam fuiſſe ait Plinius, oſtenſumque ſi libet credere, adhuc ſuo tempore Romæ in Concordiæ delubro cornu aureo Auguſtæ dono incluſum. Herodotus tamen & alii Smaragdum fuiſſe aſſerunt. Inter Cæpionem & Druſum ex Anulo in auctione venali inimicitiæ cœpère, unde, pudendum dictu, origo Socialis belli & exitia rerum. Nonii Senatoris Anulus xx mill. Seſtertiûm æſtimatus, nonne patrono ſuo cauſsâ proſcriptionis & exitii fuit? Poſtremùm tanta Romanorum in hoc geſtamine veſania fuit, ut Anuli ad anni tempora commutarentur eoque luxus perventum ut leviores æſtate, ponderoſiores hyeme geſtarentur. Quo ſpectat illud Juvenalis.

Lib. 33 Cap. 1. & 3.

Ventilet æſtivum digitis ſudantibus aurum. *Sat. 1.*

Proh rerum dominos gentemque togatam! quorum majoribus interdiu & noctu ſcutis ponderoſiſſimiſque armis gravare grave non fuit, iis ſcilicet moleſtum erat ſolidiores æſtate induere Anulos. Elagabalus Princeps ad omnia fœda natus, cottidié novis digitos onerabat Anulis, quoſque pridie geſtarat, poſtridiè rurſus ſumere dedignabatur profligatæ vitæ homo. Sed hæc perditæ luxuriæ veſtigia. Verum enimverò quantumvis ad ornatum luxuſque oſtentationem primùm adinventos libenter fateamur Anulos,

Digitized by Google

los, originemque concedamus pudendam; factum tamen deinceps ut ad honeſtiores uſus tranſlati ſint, ſignandi dico munus: quam etiam unicam inveniendi Anuli cauſſam apud Macrobium aſſignat Attejus Capito. Anulis verò ſignare eſſe antiquiſſimi inſtituti ex plurimis Sacræ Scripturæ locis doceri poſſet, præcipuè ex Geneſeos Cap. 38. 18. ubi vox Hebraica chotam, hoc eſt ſigillum, pro Anulo ſigillari à Moyſe uſurpatur. Et Exodi 28. 11. item Exodi 39. 6. 14. idem Moyſes meminit ſigillorum & gemmarum ſculptarum inter ornamenta ſummi Sacerdotis. Iſabel

3. Reg. 21. 8. præterea Achabi Samariæ Regis uxor literas quibus Naboth injuſtè occidi jubebatur, regio ſigillo obſignaſſe legitur. Romani ab exteris acceptum hunc Anulis ſignandi ritum, tàm avidè amplexi ſunt, ut non ſolùm in Epiſtolis ultrò citroque mittendis, aut rebus pretioſis condendis uterentur, quin etiam cibos & potus hac ratione à rapinâ vindicarent, claveſque etiam ipſas ſignarent. Certè matronam quod loculos, in quibus erant claves cellæ vinariæ, reſignaſſet, à ſuis inediâ mori coactam inter vetera exempla legimus. Hinc & illud Comici: Omnes relevi ſerias; ſcripſitque M. Tullius matrem ſuam lagenas etiam inanes obſignare ſolitam fuiſſe, ne dicerentur inanes aliquæ fuiſſe quæ furtim eſſent exſiccatæ. Anulo teſtamenta ſubſignabantur, poterantque omnes teſtes uno anulo id facere, idemque quando non erat arra velocior, ad ſponſiones exiliebat. Ægyptiorum Sacerdotibus nullum animal licebat attingere quod ſacro ſigillo non fuiſſet notatum. In Lemno inſulâ Sacerdos Dianæ Rubricam terram ex antro quodam effoſſam, caprinoque ſanguine ſubactam, capræ imagine in Anulo expreſſa ſignabat, nec aliter vænui exponebatur: unde Lutum hoc σφραγίδα, quaſi dicas ſignaculum, vocarunt Græci. Erant itaque olim, ſicut & hodie, Anuli fidei & voluntatis noſtræ ſymbola & mentis ſecretæ fidi indices: unde Alexander Magnus Anulo Hephæſtionis ori indito ſilentium illi hac ratione imperaſſe legitur, ne ſcilicet, quas illi monſtrarat litteras, alicui vulgaret. In fidei & amoris conjugalis ſignum ſponſus

l. de cultu famin. ſponſæ olim mittebat Anulum, quem pronubum appellat Tertullianus; nec, teſte Iſidoro Hiſpalenſi, fœminæ utebantur aliis A-

l. 2. de Etymol. nulis, quàm quos virgini ſponſus miſerat, neque amplius quàm

bino

Digitized by Google

binos aureos in digitis habere ſolebant. Quod in primis nuptiis, idem ait, Anulus à ſponſo ſponſæ datur, fit nimirum vel propter mutuæ dilectionis ſignum, vel propter id magis, ut eo- *L. 2. de* dem pignore eorum corda jungantur, unde & quarto Anulus in- *Divin. offi.* ſeritur digito, ideò quia in eo vena quædam, ut fertur, ſangui- *L. 15.* nis ad cor uſque perveniat; de qua re quid ſentiendum paullò ante monuimus. Ab hoc ſignandi uſu Græci & Latini Anulum uno conſenſu Symbolum, quem priſci Graii à digitis Δακτύλιον, Latini Vngulum dicebant, nam Anuli nomen à circulari figurâ deſumptum vulgò notum eſt, quod & podici ob eandem cauſſam datum, Anum enim quaſi Anulum vocamus.

Quæ Anulis inſculpi ſolebant variæ & diverſarum rerum erant effigies, prout cuique libitum foret aut in mentem veniſſet: modò Deorum Dearumve, modò hominum animaliumque brutorum imagines fingendo; modò rei geſtæ Hiſtorias exprimendo. Divorum effigies in Anulis an geſtari conveniat diffuſè apud Macrobium diſputat Attejus Capito, & Plutarchus in Numa. Fuit autem olim ut & hodie duplex exprimendi effigies in quacunque materia modus. Scalptura & Cœlatura; illam γλυπτικὴν vel διαγλυφικὴν, hanc ἀναγλυφικὴν, aut ἀναγλυπτικὴν appellant Græci; illa excavando materiam opus ſuum ſcalpro exercet, inciſaſque exhibet imagines rerum; illa circumcidendo materiam cælo eaſdem prominentes vel protuberantes exprimit; opponunturque ſibi mituò ſcalpere & cælare. Plinius Secundus Nepos Ἀποσφράγισμα vocat omne id quod ſigillo inciſum. Hac arte apud Græcos ante omnes excelluit Pyrgoteles, à quo ſolo Alexander M. vultum ſuum in gemmis exprimi volebat & Dioſcorides ſigillorum Auguſti ſcalptor nobilis. Ab initio autem quando innocentior erat ætas, non in gemmis ſed in metallo incidebantur aut cælabantur, ſimplici ferro, ære, argento, & auro. Quem Seleucus Babyloniæ & Mediæ poſteà Rex à matre dono habuit, ancoræ effigiem ferro inciſam habuiſſe autor Appianus. Claudii etiam Cæſ. principatu nullas admittebant gemmas in Anulis cælatas ſcalptaſve; at auro ipſo ſignare tunc ſolemne fuit: Et quibus liberti Principis adeundi poteſtatem indulſiſſent, imaginem ejus in Anulo ex auro dabant. Hujus generis habeo in loculis

meis unum aut alterum quos ſuo loco exprimendos curavi. At hominum vanitas non contenta puro metallo, gemmas addidit, in quibus varias juſſit fingi cælarique imagines, ut alibi ars, alibi materia eſſet in pretio. Nec ullum fuit lapidis pretioſi genus modo aut ſcalpro aut cælo corrumpi poſſet, quod Antiquis illis luxuriæ Magiſtris intactum ſit relictum. Soli Adamanti ob indomitam, ut credebatur, duritiem parcitum; ſed hunc quomodo vitiaret ætas etiam noſtra reperit, primuſque hujus inventi autor celebratur Mediolanenſis quidam Jacobus Treccia, qui Philippi Hiſpaniarum regis gentilitia inſignia Adamanti ſummâ arte inſculpſit. Etſi verò, ut dixi, omnes ferè gemmæ ad uſum ſigillorum inciderentur aut cælarentur, tres tum maxime omnium ad hos uſus aptabantur Achates, Onyx, & Sarda, eò quod ceram non traherent, pulcherrimeque ac ſine labe effigiem exprimerent. Porro quiſque ut libitum erat, & prout cuique in mentem venerat, hoc vel illo Apoſphragiſmate utebatur. Iſmenias Choraules Amymonem Danai Regis filiam Smaragdo inſculptam in Anulo geſtabat. Scipio Aphricanus imaginem patris, Lentulus avi, multi ipſius Epicuri, hoc fauſti ominis generi & nomini ſuo arbitrati fore. Sulla traditione Jugurthæ ſemper ſignavit, unde diſcordiarum origo inter eum & Marium. Lucullus Ptolomæi Regis Ægypti in ſmaragdo effigiem inter rariſſimos habuiſſe dicitur. Pompejus leonem enſem ferentem ſigilli loco habebat. Lacedæmoniorum Rex Arius, teſte Joſepho lib. 12 Cap. 2, Aquilæ ſigillo utebatur draconem unguibus comprehendentis. Intercatienſis ille Hiſpanus, cujus patrem Scipio Æmilianus ex provocatione interfecerat, pugnæ ejus effigie ſignabat, vulgato Stilonis Præconini ſale, quidnam fuiſſe acturum eum, ſi Scipio à patre ejus interemptus eſſet: Mæcenas Ranâ ſignavit. D. Auguſtus inter initia Sphinge, mox, ad evitandum convitium, Alexandri Magni imagine, notavit & ſuâ, quam illi Doſcorides artifex ſimilem admodum expreſſerat. Dicitur Alexander devicto Dario, quas in Europam deſtinabat litteras, ſuâ; quas verò in Aſiam, Darii imagine ſignaſſe. Trebellius Pollio in vita Quieti Macriani ſcribit, in familiâ Macrianorum peculiare fuiſſe cùm fæminis tùm viris, nunquam aut domi aut foris ſine imagine Alexandri Magni eſſe.

Prin-

Digitized by Google

Principes qui Auguſtum ſequuti ſunt, partim Auguſti ipſius, partim ſuomet vultu ſignarunt; ex parte etiam alia imagine pro libitu; quemadmodum Nero qui Marſyæ effigiem ab Apolline ſuperati & ad arborem excoriati in ſigillo gerebat. & Commodus Amazonis ſigno notabat. Reliqui illuſtres Romani Cæſarum, qui pro tempore rerum potiebantur, vultu ſignabant. Hos Anulos quemadmodum & Numos latrinæ aut lupanari inferre, locove obſcæno admovere, capitale erat ſub Tiberio, quo tempore fuit accuſandi frequens & penè publica rabies, quæ omni civili bello gravius togatam civitatem confecit. Nota eſt Paulli viri Prætorii apud Senecam hiſtoria, qui cum in convivio quodam cœnaret, imaginem Tiberii Anulo gerens exciſâ & eminente gemmâ, accidit ut fortè matulam ſumeret ad lotium reddendum, quod factum ſimul & Macro ex notis illius tempeſtatis veſtigatoribus notavit, at ſervus ilicò patrono ebrio & non ſentienti Anulum detraxit, cumque Macro convivas teſtaretur admotam eſſe imaginem Cæſaris obſcænis, & jam ſubſcriptionem componeret, ipſo etiam reo fatente, oſtendit in manu ſua ſervus Anulum, atque ita calumniatorem fruſtratus eſt. Neroni Principum flagitioſiſſimo Sporus Eunuchus, in ſignum nefandi conjugii more inaudito inter ipſos contracti, dono dedit Anulum, in quo Proſerpinæ raptus cælatus erat. Galbam Imp. majorum ſuorum ſigno ſemper uſum auctor Suetonius, cane nimirum caput ſub prorâ navis inclinante. Effigies vultuſque proprios in Anulis circumferre, plebeis etiam admodum erat familiare. Hinc leno apud Plautum effigiem militis in literis agnoſcens Purus putus eſt ipſus ait novi herus machæroplacides. Hactenus de ſignandi ritu ſeu ſecundario Anulorum uſu: reliquum ut & de aliâ Anulorum prærogativâ loquamur. Anulus aureus apud Romanos Equitum peculiare erat ornamentum, bellicæque virtutis inſigne, diſtinguebatque Equeſtrem ordinem à plebe, ſicuti tunica lati-clavia ab Anulis ſenatum; juſque Anuli aurei habere perinde erat ac Equeſtri dignitate præditum eſſe. Unde milites cùm magnis præmiis à J. Cæſare ſollicitarentur Arimini ut Rubiconem tranſirent, iſque digito arrecto fidem promiſſis daret, putavêre ſibi ſingulis Anulum & cum eo Equeſtrem dignitatem promitti. Plebi enim militibuſ-

que gregariis, ſtante adhuc Republicâ & veteri diſciplinâ, fas non erat aureos geſtare Anulos. Hinc Aſdrubal Centurionum & Tribunorum cadavera cognovit, iiſque à Scipione rogatus jus ſepulturæ conceſſit. Et trimodia illa à Pæno Duce Carthaginem miſſa, aureorum erant anulorum, referente Plutarcho, quos Tribunis, Centurionibus & Equitibus Romanis detractos, ad cladis magnitudinem demonſtrandam in patriam miſit Annibal. Verum quidem eſt multos Equitum & Senatorum, uti paulò antè retulimus, ferreo uſos eſſe Anulo veterum exemplo, & ſanctiorum morum memoriâ: Cæſar Auguſtus cùm jam conclamatus videretur, ſaluti ab Antonio Muſa Medico eſt reſtitutus ψυχροποσίαις καὶ ψυχρολουσίαις, quo nomine pecuniâ amplâ fuit donatus & ſtatuâ à populo ære collato, Anulo præterea aureo ornatus, conceſſumque idem juris non modo præſentibus ſed & futuris qui Medicos ſe profiterentur. Tiberii principatus anno nono conſtitutum, ne cui jus eſſet Anuli aurei, niſi cui ingenuo ipſi patrique & avo paterno ſeſtertia CCCC. M. cenſus eſſent, & lege Juliâ Theatrali in XIIII Ordinibus ſedenti. verùm paullò poſt gregatim inſigne id appeti cœptum, ut etiam ſervitute liberati manuque miſſi, ad ornamenta ea paſſim tranſilirent, adeoque promiſcuum id eſſe cœpit, ut apud Claudium Cæſ. in cenſura ejus unus ex Equitibus Flavius Proclus quadringentos ex eâ cauſſâ reos poſtularet. Sept. Severus Imp. Jus Anuli aurei omnibus militibus ſine diſcrimine conceſſit. Poſtremum fuit & Anulorum uſus ad præſtigia & medicinas tranſlatus: Veterum enim ſuperſtitio multum iis in hac re dabat auctoritatis, exiſtimans eos remediis atque incantationibus accommodatos. Huc ſpectant illa apud Ariſtophanem: οὐδὲν προτιμῶ σου, φορῶ γὰρ πριάμενος τὸν δακτύλιον τόνδε παρ' Εὐδάμου δραχμῆς. Fuit hic Eudamus præſtigiator notus, veteris Comœdiæ convitiis proſciſſus. Fiebant autem olim quemadmodum & hodie à quibuſdam malè feriatis hominibus Anuli, certis imaginibus atque Characteribus inſigniti idque ſub certo Zodiaci ſigno & ad certum aſtrorum aſpectum, conjunctionem & quadraturam, ut vocant. Ita confectos qui geſtaverit, perpetuò victorem & inſuperabilem fore, nec venenorum maleficio obnoxium, amabilem & acceptum hinc reddi Principibus & Magnati-

Appian. de Bello Punico.

ἐν Πλούτῳ.

bus

bus, præcipueque hac ratione conciliari optatæ puellæ amorem impudenter aſſerunt. Apollonium Tyanæum Anulos ab Jarcha Gymnoſophiſtar. principe dono datos inſtar numinis habuiſſe ferunt, ita ut hiſce quotidiè per vices variatis, maximorum inde ſecretorum particeps fieret. Sunt & ex Medicis qui plurimum hiſce Anulis ad remedia tribuunt, inter quos Alexander Trallianus non poſtremæ notæ Medicus, qui tradit imaginem Herculis ſupinè jacentis leonemque ſtrangulantis Anulo incluſam digitoque geſtatam peculiare amuletum eſſe ad dolorem Colicum. Apud Ariſtotelem legimus veteres Medicos implicamentis quibuſdam, ſeu, ut ipſe ait, plegmatiis digitos inſerere conſueviſſe, quæ contexta forent veluti acetabula & cirramenta in piſcium quorundam pedibus. Arabes quinetiam videntur plurimum fidei hiſce deliramentis tribuiſſe, unde & hodie adhuc multi repeririuntur characteribus Arabicis notati: Taliſmanos id genus Anulorum patriâ linguâ vocant. Tolerabiliores ſunt qui gemmis ipſis plurimum attribuunt facultatis ad diverſos corporis & animi affectus mulcendos curandoſque, quamvis & hi in extollendis illarum viribus nimii, ne dicam, vani, ſunt; talia hiſce affingendo, quæ per ſomnia ut puto in mentem ipſis venerunt; inter quos Albertus Magnus primum obtinet locum: ut mirer Cardanum, virum & Philoſophum & Medicum doctiſſimum in inveſtigandis cauſſis harum nugarum, bonas horas tam malè locaſſe. Sed tædet amplius per has impietates & deliria decurrere, receptuique canam, dum hoc ſolum non ὡς πάρεργον ἀνάλωμα addidero: deſperatorum hominum ingenia excogitaſſe venena Anulis cludere, quo vitæ tædio affecti quotieſcunque luberet necem ſibi afferre poſſent finemque, uti exiſtimabant, miſeriæ ſuæ imponerent. Demoſthenes ſummus Oratorum Græciæ hoc mortis genere prævenit Archiam Thurinum à Rege inimico immiſſum. & Annibal ſimili occubuit letho, ne infidi Regis ſcelere hoſti traderetur Romano. Cum M. Craſſus duo milia auri pondo è Jovis Capitolini ſolio à Camillo ibidem condita rapuiſſet, æditeuum cuſtodiæ ejus deprehenſum, fractâ in ore Anuli gemmâ ſtatim expiraſſe, & indicium ita extinctum referunt Scriptores. Elagabalum mortis gratiâ etiam habuiſſe Anulos traditur, quamvis monſtro illi tam ſedata mors non

contigerit. Dactyliothecam porrò ſeu Anulorum Conditorium primus habuit Romæ Scaurus privignus Sullæ diuque nulla alia in urbe fuit, donec Pompejus M. eam quæ Mithridatis Regis fuerat inter dona in Capitolio dicaret multum prælatam Scauri, ut M. Varro aliique ejuſdem ætatis auctores confirmant. Hoc exemplo Cæſar Dictator ſex Dactyliothecas in Æde Veneris Genitricis conſecravit & Marcellus Octavia genitus in Palatinâ Apollinis Æde unam. Hæc ſunt quæ è variis decerpta autoribus huic noſtro operi præmittere libuit, longè vero plura in hanc rem afferri potuiſſe non me fugit. Sed hoc in rem noſtram arbitratus ſufficere, manum de tabula.

ABRAHAMUS GORLÆUS
CANDIDO DACTYLIOTHECÆ
SUÆ LECTORI.

HACTENUS, Amice Lector, re ipſa magis quam ſermonibus figuras Annulorum, gemmaſque, & quæ in iis conſideratione tua digna videbantur, exhibuimus tibi: in quibus fortaſſe tam omnibus nos ſatisfeciſſe certum eſt, quam nondum ſatisfeciſſe nobis. Ad alios enim quod attinet, aliquid neceſſe eſt quivis hac in parte tribuat nobis, cum nulli poſſit amplius. Nec enim metuendum fuit mihi ne quis hoc argumentum aut præoccuparet, aut ante nos invaderet. Ipſi vero quod ne ita quidem ſatisfecerimus nobis, ingenuitatis noſtræ, & candoris eſt, quo etiam fortaſſe meremur tuum: cum tantum ad ſummam operis totius perfectionem deeſſe putemus, quantum ſoli nos, ex iis quæ apud nos latent, judicare poſſumus. multa enim quæ luce donari merebantur, alii vel tomo vel tempori reſervavimus. Quod ipſum tamen nequaquam vitio meo factum, qui prodigus potius in promovendis literarum ſtudiis, quam parcus tenaxque eſſe ſoleo, ut omnibus probe innotuit, quibus aut ego aut mea. Sed enimvero partim penuriâ ſculptorum, partim aliis de cauſis, ut & ſupra in Epiſtola editioni huic præfixa monui, quid daturus ſim aliquando verius, quam quid nunc dederim oſtendere libuit. Cujus qui-

Digitized by Google

quidem culpæ idem ego periculum omne depoſco; niſi abunde quicquid prætermiſſum eſt a me ſuppleri poßit. Demonax glorianti cuidam ejuſdem ſe artis inventorem πρῶτον καὶ μόνον *eſſe; acute reſpondebat,* εἰ μὲν πρῶτος, οὐ μόνος· εἰ δὲ μόνος, οὐ πρῶτος. *Nos vero ne hoc quidem, quod plerique in maxima laudis parte ponunt ſufficere nobis arbitramur, ſi primi hæc tractaſſe dicamur, niſi etiam ſecundi ſimus. Non quod aliis quicquam præreptum hac in re velimus: aut cuiquam eadem felicius tractandi viam intercludamus: Sed ut æquum lectorem non modo habeamus; verum etiam ſi fieri poßit demereamur. Cæterum cum illud præſtare, quod a nobis ipſi exigimus, ejus ſit verius qui in umbratica rerum contemplatione, & deſidie literarum torpeſcit, quam qui publicis quotidie diſtringitur muneribus; aliis relinquemus quod optari poßit; nobis quod ad nominis noſtri exiſtimationem, publicamque utilitatem ſufficiet reſervabimus. Abunde autem non tibi modo ſed & nobis ſatisfactum putabimus, ſi libro ſequenti, ea quæ vel hic deſideraveris tu, vel nos ad pleniorem porro operis conſummationem è* ταμιείῳ *noſtro ſuppeditare poſſumus exhibuerimus. Ibi namque non antiquitates modo cum hiſtoria noſtras, numiſmata cum Annulis, Annulos cum gemmis, ſed & ſingula inter ſe diligentißime conferemus. Cum enim nudæ rerum harum conſiderationes per ſe, vel nihil quibuſdam, vel parum ad pleniorem autorum utriuſque linguæ intellectum conferre videantur, operam dabimus ut ex hac duarum rerum, nummorum Annulorumque, diligenti comparatione tertium quid naſcatur* HISTORIARUM LUX *plena. Cum autem quod in Annulis a nobis præſtitum eſt, primam nobis numiſmatum editionem vindicare non poſſumus, quod proximum tamen eſt præſtabimus, & in* ἀνεκδότοις *tantum noſtra verſabitur induſtria. Porrò cum artes omnes inter ſe diſciplinæque tanquam Homerica quadam catena cohæreant, fatum hoc peculiare Antiquariorum eſt, ut uni ſcientiæ prodeſſe non poßint, quin ad aliam quamvis tantundem lucis accedat. Non dicam hic quantum ſæpenumero Dio, Plutarchus, Appianus, Polybius, Livius, & qui in parte Liviani operis admirandus eſt, magnus ille dicendi magiſter Halicarnaſſeuſis Dionyſius, uno, non raro, ad locum quenvis obſcurißimum numiſmate adhibito illuſtrari poßit. ſed vel in uno Tranquillo, ne longius recedamus, quantum ad accuratam Hiſtoriæ Romanæ cognitionem hæc noſtra* κειμήλια *conferant; demonſtrari poſſe*

con-

confido. Et tamen hoc ſi a nobis tentaretur, magni tantummodo operis præludium, & ſolidioris ſtudii ſpecimen futurum eſſet. Nec enim in duodecim Cæſarum illorum ἱςορίαν opes noſtras quæ ad Romanarum antiquitatum ſcientiam ſpectant, niſi mire prodigi effundere poſſemus. Annulorum porro tam ferreorum, æneorum, argenteorum, quam aureorum, qui in hac Dactyliotheca noſtra, aut verius Dactyliothecæ noſtræ parte priori repræſentantur, numerus ad centum ſexaginta ſex excurrit. Gemmæ vero ſunt centum quadraginta octo, quæ omnes numeris ſuis ſeorſim diſtincta ſunt. Unum tamen eſt, de quo monendum te maxime putavi, a via nimirum quam in ipſo operis exordio ingreſſi ſumus, non deflexiſſe nos, præterquam in expoſitione illa, quam ſingulis Annulis ſubjunxeramus. eam nos in poſtremis aliquot circa finem paginis, cum ſatis ſit præjuiſſe, lectori harum rerum perito per ſe expendendam reliquimus. Quem valere jubemus: & noſtra æqui bonique conſulere optamus.

DANIEL HEINSIUS

ſub nomine sutoris.

EIDEM.

HACTENUS in digito, Lector ſtudioſe, moramur,
  Et digitus tantum ſcribere juſſit opus.
Vindicat hunc totum, pars corporis illa, laborem:
  Nec ſatis eſt: poſthæc plurima, plura latent.
Annule te, ferrumque tuum teſtabor & aurum,
  Gemmaque, Romanæ quam tenuêre manus,
Non ego poſſeſſas educam in lumina merces,
  Alterius nunquam munere dives ero.
Annule noſter amor, ſed jam nunc Annule noſter,
  In manibus cunctis, Annule noſter, eris.
Annule te primas in vitæ miſimus auras.
  Tu domino reddas, quod dedit ille tibi.
Jam quoque cunctorum quod munus es, Annule, noſtrum eſt.
  Hoc etiam, noſtro munere, munus habes.
Annule, te magno dominus ſibi vindicat ære,
  Sed tamen ille ſuas omnibus emit opes.
Sint aliis privata: domus res publica noſtra eſt.
  Difficiles, certè, non habet illa fores.
Illa patet Muſis communibus, illa Minervæ:
  Divitias cunctis poſſidet illa ſuas.
Hoc igitur noſter quod non eris, Annule, noſtrum eſt,
  Quodque meus poſthac non potes eſſe, meum eſt.

FINIS.

DACTYLIOTHECA

SEU

GEMMARUM ANNULORUMQUE

EX

ABRAHAMI GORLAEI

ALIORUMQUE ERUDITORUM

CIMELIARCHIIS PROMPTUARIUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

JACOBI GRONOVII
EXPLICATIO FIGURARUM IN ANNULIS ABRAHAMI GORLAEI ET ALIORUM.

Num. I. LUpa gemellorum altrix, quam ſuas quoque arculas ornare ſcribit Laur. Pignorius in Symbolicis Epiſtolis.

2 Genium eſſe credidit Gorlæus, utque ipſe voluit hanc ſuam appellationem æri incidi, meum non fuit eam delere & omittere. Neque tamen ex vero conjecit; quum dubitari nequeat, quin ſit Bonus Eventus, dextra pateram, ſiniſtra ſpicas tenens, ex deſcriptione notiſſima Plinii lib. XXXIV cap. 8; & notavit eruditus interpres Croyanorum numiſmatum tab. XXVIII num. 16, ubi totus eſt nudus.

3 Julii Cæſaris caput laureatum cum ſtella in vertice, ut jam conſecratum innuat.

4 Hercules, ut ab Gorlæo additur, Romanus, & ſequitur interpres theſauri ex theſauro Palatino ſelecti pag. 89, quum inter Commodi nummos talis occurrat. Fatendum tamen eſt illic faciem ejus eſſe magis oblongam, quum hîc exhibeatur teres, plane ut in nummis Lepidi inter Croyanos tab. VI.

Digitized by Google

2

5 Gorlæus interpretatur Fidem publicam, ut videtur, ex nummo Domitiani, quem allegaverat in ejus expoſitione Anton. Auguſtinus dialog. 11, in cuius libri editione Italica exhibetur tab. 17; eumque vidi in locupletiſſimo noſtri orbis gazophylacio, quod collegit Vir Politiſſimus mihique quod lætor amiciſſimus Jacobus de Wilde, quum ipſe poſſideam Hadriani nummum, ab cuius altera parte ſignatur hæc FIDES PUBLICA, ignotum antiquariis, quantum video. Quin etiam exhibetur hæc ipſa figura in nummo Aurelii Cæſaris inter Croyanos tab. XLV num. 18, ubi doctiſſimus interpres male judicavit eſſe Pietatem cum caniſtro, deceptus nummo Pii tab. XLI num. 7, ubi fæmina elevat quidem talem calathum, ſed ſtat ante aram, & dextra prehendit animalculum, ut ſint hæc diverſa. Deſcribit autem Auguſtinus hoc modo: *Femina ſtantis habitu ſpicas binas altera geſtans, altera lancem fructibus plenam aut aviculis, aut cordibus, vel denique, ut exiſtimo, cymbam ſpicis refertam, ſive ea tritici menſura eſt.* Quæ quum non ſatis eſſent ad mentem explanatoris Theſauri ex theſauro Palatino pag. 48, addit ille publicam hanc fidem dici reſpectu perſonarum vel rerum; & publicæ fidei eſſe proprium, ut regionum ea felicitatem contineat: hanc rationem eſſe, cur non ſpicas tantum teneat, ſed & calathum præferat variis frugum generibus repletum. Verum ſpicæ, verum talis calathus poteſt eſſe & perſonarum privatarum, & rerum æque privatarum privatorumque agrorum. Sunt alii, qui

ne

Digitized by Google

ne nihil dicant, credunt indicari ſic ea, quæ Fidei publicæ in ſacrificio fuerint oblata. Mihi hæc fides publica non alia videtur, quam cui contrarium dicit Quintilianus in nobili iſta declamatione XII. *Non enim vulgaris illa labes frumenti fuit, nec qualis aliis ab agricolis accuſari ſolet perfidia terrarum & ingratæ meſſis irritus labor.* Et de qua Plinius lib. II Hiſt. Nat. c. 63 terram laudans: *Quam bona fide creditum fœnus reddit.* Habeo ante oculos meos nummum Antonini Caracallæ, de quo ſcribitur in Occone [FIDES PUBLICA, figura ſtolata ſtans, ſiniſtra pateram cum frugibus, dextra ſpicam cum papavere, ut Boni Eventus] Sic ediderat Occo: poſtremas voces omiſit nupera editio Mediolanenſis, & *ſpicam* mutavit in *ſpicas*, perinde ut Domitiani nummo ſub conſulatu XII [FIDEI PUBLICÆ S. C. Figura ſtolata, ſiniſtra pateram, dextra ſpicas cum papavere.] Omnino papaver in eo nullum, nec ſpicæ plures quam duæ, plane ut ſcribitur de Domitiani nummo ſub conſulatu XVI [FIDEI PUBLICÆ S. C. Figura ſtans, dextra duas ſpicas, ſiniſtra pateram cum frugibus.] Sed mihi nummum Caracallæ acrius inſpicienti patet manifeſte caput Cybeles, extantibus tribus turribus cum una crinium ſpira dependente ad latus, plane ſicut illa ipſa profertur in ipſo iſto theſauro; ut res dubia jam non ſit: quum tamen muliebre ad communem morem caput exſtet in nummo Hadriani. Eſt eadem in gemmis num. 83.

6 Abundantiæ typum tradidit Gorlæus. Sed Ab-

undantia exprimitur prorſus in nummo Trajani Croyan. XXXIV 6, & alio habitu n. effundentis nummos ex cornu Copiæ LV, 22. LVII, 10. LIX, 4. LXIV, 2. Itaque Felicitatis publicæ typum dixiſſe præſtat ex Severi nummo Croyan. LIII, 8.

7 Victoriam terra marique partam judicabat eſſe Gorlæus, cujus ſane perobſcurum ænigma eſt. Procedit id forſan in ſpica; quam ad rem papaver? Non ſi Victoria tenet aliquid, quod alicubi exoritur, ideo partam illic Victoriam ſignificare poteſt. Clarius exprimetur Victoria populi Rom. vel Auguſti, terris & mari felicitatem procurans, quæ maris ac terræ felicitas per clavum & ſpicas iterum denotatur num. 42.

8 Romæ typus ex obſervatione Gorlæi. Et poteſt credi. Sed & Mars Victor ſimiliter exhiberi poterat.

9 Ales Jovis, ut explanat ipſe Gorlæus. Sed certe aliud fingi ejus roſtrum debebat, quod in hac ave nihil diſcrepat ab ſequenti, quum in aquila id ſit magis pandum, ut vides num. 91, 135, 157, 174.

10 Corvus Apollinis, ut vidit Gorlæus; nunc adſeſſor tripodis, quum gemm. num. 111 inſideat tripodi, in Vitellii nummo ſub cortina ponatur pedi tripodis inſidens.

11 Taurus umbram quærens ſub arbore.

12 Victoria Pacifera, quam Gorlæi interpretationem adiuvat Triſtanus in Addendis ad tomum primum Commentariorum, ubi ſunt plura ſimilia.

13 Æ-

Digitized by Google

13 Æquitas, ut commode Gorlæus, ſed quæ ſæpius in nummis Croyanis haſtam levat. Hæc cornu copiæ ſuſtinens petita ex nummis Catinenſium, dein Romanos nummos ornare incepit ſub Pertinace, unde ſequuti poſteriores. Et utique in nummo Peſcennii, quem nuper ad lætitiam temporis noſtri fovendam Vir Eximius Jacobus de Wilde publicavit, eſt hæc ipſa prorſus, cum literis JUSTITIA AUGUSTI. Immo in nummo Honorii, quem ſervat Genaveva Pariſina, hic ipſe typus exprimitur cum literis EXAGIUM SOLID. ubi notant ſatis aliena.

14 Mu. Scævola, ut videtur, ab fanaticis creditus ad certas vires valere, ſi ſub inſigni aſtrorum poſitu fuiſſet ſcalptus.

15 Spes, florem ſuum oſtentans & meſſem in herba.

16 Victoriæ maritimæ, ſeu verius, maris domiti & imperio ſubjecti typus. Equus marinus aliquoties infra in gemmis.

17 Mars Gradivus, ut ſæpe in nummis.

18 Teſtatur loco citato Pignorius ornari quoque arculas ſuas flore, cui papilio inſidet. An hanc ipſam gemmam innuat, viderit. Hæc certe eſt apes flori inſidens ad colligendum mel, unde forſan thymo, ut Horatiana 4 od. 2

19 Corvus Apollinis iterum indicatur ab Gorlæo. Sed vere eſt cornix prædicens ab ilice, ut explicuit Virgilius.

20 Tropeum.

21 Capræ inequitans Cupido cum cratere ardente; niſi

niſi forſan hîc eſt loco aræ, quò eam compellit ſacrificaturus Baccho. An Juventatis typus exhibetur per laſciviam animalis & vectoris ac ardorem flammæ, ut in Aurelii nummo, ubi non patera ſeu ſcypho aromata altaris foco imponuntur, ut conſideravit Ant. Auguſtinus, ſed adſtat lychnucho ardenti.

22 Commodi opinor caput juvenile.

23 Felicitatem publicam ita Senatus ſub Voluſiano exhibuit, ut mulier columnæ nixa teneret caduceum & haſtam puram. Sed quum hæc ſit ferrata, opinor notari duo tempora, belli paciſque, bene firmata, aut haſtæ ſimul & caducei oblationem, ut pax eligatur vel bellum.

24 Spes florem ſuum oſtentans, de qua notarunt multa viri docti ad nummum Claudii cum literis SPES AUGUSTA.

25 Neptunus in tridente, ſed ἐνοσίχθων, unde per pedem orbi terrarum impoſitum declarat ſe ejus dominum.

26 Leda cum ſuo Jove cygno ludens, quæ frequens in gemmis.

27 Minerva Victrix, prout exhibetur in nummo Caracallæ, atque etiam deſcribitur; nec diſſimilis eſt nummus Græcus Temnitarum ſub Alexandro Severo. Utrumque vulgavit Triſtanus. Sed & ſub eodem habitu eam ſignarunt Corinthii in gratiam Juliæ Domnæ apud Vaillantium tom. II de Coloniis. Sed jam ante placuit ea vehementer Lyſimacho, in cujus nummis ſeden- fingitur; verum ut hoc loco ſtans in numm s Ariarathis & Ariobarzanis.

22 Mais

28 Mars.

29 Genius dicam, an Pantheos, radiis Solis & ſimili malarum lævitate, vaſe Sarapidis, cornu Ammonis, ſerpente Æſculapii, an Mercurii? exornatus, quem ideo miror inter Abraxica non retuliſſe Chifletium, quum barbatum ex Gorlæi num. 193 inter ea poſuerit; qui non magis illic locum tuetur, quam Antonini Pii nummus plane iiſdem illis inſtructus, Croyan. XL, 22, aut alter quem ſub Genio P. R. viri docti ad Gallienum referunt.

30 Puella ſervitio amoris liberata, ideoque & pileum velut vindictæ impoſitum levans, & Satyriſcum ſuum erigere jubens tropeum.

31 Cupido ſollicitans Pana ad modulationem cicutæ.

32 Serpentinum numen, in quo Abraxam conſideravit Chifletius in tab. XV, cuius nequit admodum vera eſſe fides, quum & in nummis Jopolitarum ac Dionyſopolitarum toties hic ſerpens ita conſpiciatur, & ab Cois ſub Caligula etiam nummum eo inſignitum referat Cl. Patinus.

33 Porcus inter duos lychnuchos ardentes, ut ſolenne fuiſſe in ſacris notarunt eruditi ad illuſtrationem nummi Antoniæ, in quo celebratur SACERDOS DIVI AUGUSTI, ad cuius notam illic excuſæ ſunt duæ faces. An proprie hæc hoſtia mactata fuit Cereri in ſacro nocturno, ut notum?

34 Nympha marina velo circumdata & junctis unicor-

cornibus vecta aurigante Cupidine; ut videtur, ipſa Galatea amoris ergo ad Acin ſuum feſtinans.

35 Ovis, ſive Romana, quæ Idibus Jovi ſolebat cadere; ſive Græca, certe formoſiſſima, ut ipſam Theophanen ſcires, quam a Neptuno commutatam in ovem formoſiſſimam ſcribit Higinus fab. 188. Sed & nonnulli ex Antinoi nummis hanc ipſam præferunt.

36 Aquila divaricata, qualis in Trebelliani nummo exprimitur conſecrationem denotans. Nuper quoque ea ipſa in hoc conſpicuo geſtu edita eſt in nummo Coloniæ primæ provinciæ Syriæ Palæſtinæ ſub Trajano Decio, quam ſimili modo interpreter, non de Symbolo Romani imperii.

37 Procris & Cephalus; ut colligo ex jaculo, quod hic tenet, ac cane accurrente; quum illa explanare videatur fidem jaculi ferientis omnia, in quæ fuerit emiſſum.

38 Spes iterum, ut ann. 24.

39 Salutis vultus cum inſigni ſuo ſerpentino.

40 Columna cum inſtante imagunculâ haſtatâ, & pinus arbor unum fructum efferens, plane ut in Admirandis Romanarum Antiquitatum tab. 56; in medio adſtat adoleſcens veſtem retro utraque manu diducens ramumque una tenens; quaſi indicaret expiationem alicuius, & forſan ipſius Liberi Patris.

41 Magicum quid innuunt literæ ETEPOV.

42 Spicæ duæ, inter quas gubernaculum navis,

maris

Digitized by Google

maris ac terræ uſum & feſtivitatem denotantes: an frumentum ex provincia transmarina advectum?

43 Manus duæ implexæ, unde duæ ſpicæ cum ramo oleæ procedunt, teſtantes concordiam originem felicis annonæ ac lætitiæ. Sic enim potius contemplamur, quam concordiæ, pacis & abundantiæ typum cum editore.

44 Victoria clypeo ad palmam ſuſpenſo titulum inſcribens, plane ut in nummo Auguſti Græco apud Anton. Auguſtinum, & altero Latino Veſpaſiani, niſi quod in illis ſtet, in hoc ſedeat.

45 Inter Abraxica numerat Chifletius & leonem & ſcorpionem; ut mirer hanc gemmam illis non inſertam, ubi jungitur uterque: tanto magis quod opiner eandem ſententiam hujus gemmæ eſſe, quæ eſt apud Leonard. Auguſtinum num. 173, etſi is coronet quoque leonem, interpretans ſigna cœleſtia. Sed verius exiſtimem Africæ typum, quæ in nummis Hadriani nunc leonem, nunc ſcorpium oſtentat.

46 Faſcinum ex duobus humanis vultibus & elephantino, cuius proboſcide tenetur tridens, forſan contra pericula maris: modo ſingula bene ſint expreſſa, & alter vultus non fuerit ad ſimilitudinem Socratis, ut in Chifletiano num. 14, quod hîc exhibetur num. 309.

47 Navis ad vulgare inſtar arcæ Noachicæ.

48 Cupido, vel vim amatoriam immittens anſeri, vel eum impellens ad matris currum, qui ſic trahitur in gemma 5. Etiam hi ipſi anſeres ſunt,

qui in nummo Κυριέων ex Cypro excuduntur apud Goltzium, tacente Nonnio, Harduino cygnos interpretante (ut notiſſimus ille currus Veneris eſt) ſed ipſa alitum figura anſeres dictat.

49 Meſſor, ſi forte, Vertumnus, non ex corbe, ſed ex falce & ſpicis deſectis, ut milites Romani in tabula 83 Columnæ Trajanæ.

50 Julius Cæſar Pontifex maximus & Augur ex apice, & ſympuvio & pullo, ut ſæpe in nummis.

51 Bacchus velut Phyſcon geſtatus ab duobus pueris.

52 Gallinaceus & ſpica: an augurium de ubere frumenti proventu, quale etiam videtur occurrere num. 76. In gemmis Leonardi Auguſtini num. 199 gallinaceus tenet ore ſpicam, & ille aliter interpretatur. Poſſet eſſe etiam imago ſolis, quo temperante matureſcunt ſegetes, ut conſtat etiam ſoli ſacrum fuiſſe.

53 Arion tridente, id eſt, Neptuni vi delphinum, cui inequitat, regente pulſans citharam.

54 Equi quinque, ut judico, conſecrati, & forſan illi ipſi, quos ab Rubicone trajecto Julius Cæſar vagos & ſine cuſtode dimiſit.

55 Pan tubicen, & ut videtur, ad oſtenti exemplum, quod ad Rubiconem contigiſſe Cæſari narrat Suetonius cap. 32, ut rapta ab æneatore tuba ingenti ſonitu claſſicum exordiretur.

56 Caput Romæ vel Palladis, fere idem, quod in gemmis num. 126

57 Cupido Victor.

58 Bac-

58 Bacchi ſatelles cum lynce, cui videtur defundere vinum, plane ut in Sidonis nummo ſub Alexandro Severo apud Patinum & Vaillant.

59 Fæmina ſtans & exorare cupiens hominem media plus parte nudum ſub arbore adſidentem; an Ceres Triptolemum, aut aliquem e Lyciis paſtoribus?

60 Æſculapius.

61 Alius Bacchi ſatelles cum nebride, pedo, quale in Arateis Grotianis tenet Engonaſin & Arctophylax, & uva, fere ut in gemmis num. 153.

62 Leo, in ea figura, quam de Roma prædicebat Ovidius IV faſtor. 857 *Victorem terris impoſitura pedem*, ut notaret jus ac dominium fortitudinis: niſi pertineat ad ſimulacrum ſigilli Philippei poſt ſomnium de natura Olympiadis obſignata.

63 Pavo, & quidem cum quatuor pullis, in quo adulatur Domitiæ nummus apud Triſtanum.

64 Eques in ipſo impetu alicuius feriendi haſta, quomodo ſæpe Romanos Imperatores exprimunt nummi: an eſt Adraſtus unus in bello Thebano beneficio equi ereptus apud Higinum fab. 70?

65 Ceres pileata, ſpicas dextra tenens, ſiniſtra incumbens velut arundini: ſi modo hæc vere ſit exſignata, & non potius ſit ipſa fax, prout in Neronis nummo hæc ipſa exhibetur in Croyanis XX, 10. Alioqui ſic cum ramo ſolet fingi hilaritas.

66 Crater ſine anſis cum emblemate Pegaſi.

Digitized by Google

67 Sus fœta, ut num. 154, apud varios populos ad immolandum electa.

68 Mars haſtatus & galeam contemplans.

69 Maſiniſſa & Sophonisba, ut videtur, dum fervet bellum, connubii fœdere coeuntes.

70 Mercurius cum crumenis, atque adeo fauſtus, ſub quo tamen Principes Romani quoque Pietatem ſuam jactarunt.

71 Concilium corvorum, inſiſtentium partim cornubus copiæ, partim altari, quomodo occurrunt quoque in gemmis num. 55 & 172. An ſunt cornices, quæ conjugalis fidei ſymbola agnita, ut interpretes nummorum Domitiæ & Fauſtinæ ſcribunt? & hinc lætitiam abundantiamque rerum ſecundarum ac pietatem ſignant?

72 Baccha libans ad altare Bacchi ſub vite.

73 Veſpa fulmini advolans: in quo ænigmate Chifletius videre potuit Auguſtæum Feſtina lentè, in Abraxicis.

74 Paſtor nudus cum pedo & patera, tanquam ſacrificaturus.

75 Mercurius itidem ut num. 70, ſed appoſitis ante pedes duabus ſpicis, & innixus globo, quem ſuſtinet columna.

76 Gallus ut præco felicitatis publicæ mari perinde ac terra ut num. 7. Cui ſimilis nuper edita eſt in Spicilegio antiquitatis pag. 53, ſed alia interpretantis ſententia. Quippe primo annotata vigilantia, cuius interdum ſymbolo ſervit gallinaceus, deflectit ad Pauſaniam, ab quo pugnaciſſima hæc avis ſcribatur; atque ita jungit vigi-

vigilantiam armatam. Relinquimus hæc illis, quibus placent. Nos non credimus talia ad manum fuiſſe ſcalptori.

77 Sol oriens in quadriga: an ex Plauti Amphitruonis loco toties in præfationibus de ſigillis allegato? ſed ſtans in plauſtro, non ſecus ac magna Mater *Ipſa ſedens plauſtro porta eſt invecta Capena* apud Ovidium 4 Faſtor. ut innuat inde pendere agriculturam, cujus inter præcipua inſtrumenta plauſtrum.

78 Fere eadem, quæ num. 5, niſi quod una tantum porrigitur ſpica: & videtur hic aliquid virile præferre, quum in Theſauro Palatino pag. 46 & hæc ſit fæmina, licet duas quoque ſpicas tenens, quum tamen ex veſte dependente in poſtica pateat eandem ſcalpturam eſſe.

79 Juvencus, forſan Faliſcus ad immolandum, an ut ſymbolum pacis apud nonnullos.

80 Puer nudus cum capra ludens.

81 Roma haſtata & Victrix ſedens.

82 Vinitor, non quilibet, ſed, quum adſcriptum ſit LIB. CON. unde patet auctorem Libero Conſervatori eum ſacraviſſe, ipſe vindemitor cœleſtis, de quo Ovidius III Faſt. 408.

Ampelon intonſum ſatyro nymphaque creatum
Fertur in Iſmariis Bacchus amaſſe jugis.
Tradidit huic vitem pendentem frondibus ulmi,
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.
Dum legit in ramo pictas temerarius uvas,
Decidit: amiſſum Liber in aſtra vehit.

Unde etiam paſſim ille videtur adeſſe in ſolennibus Bacchi cum ipſo iſto inſtrumento, quod & num. 61 fuit, & temere, ut opinor, ſtrigilem bis interpretabatur Jac. Sponius in Miſcellaneis pag. 28.

83 Cupido cantharo velificans.

84 Mars & Venus dextras jungentes in fœdus.

85 Trium elementorum aeris, terræ, & maris, quæ præcipua ad hominem, ordo ſub ænigmate capricorni, cornucopiæ, & tridentis.

86 Matrona ſerpentem aræ circumvolutum ex patera paſcens, hoc eſt, Saluti ſacrificans, plane ut in Hadriani & Fauſtinæ minoris & Juliæ Mæſæ & Maximini nummis, ubi etiam illa, quæ ſacrificat, ſedet, quum in multis & Græcis & Latinis ſtans exhibeatur: ſed iſtud majoris eſt ſecuritatis ſignum.

87 Pallas haſtam vibrans, velut protectura ſacrum ſibi ſerpentem, ut olim notarunt viri docti ad nummos Julii Cæſaris & Neronis. Modo & Græci nummi hoc idem docuerunt, ut Meſſalinæ apud Patinum, Gortiniorum (ſcribitur enim ΓΟΡΤΙΝΙΩΝ) in theſauro Palatino. Sed & gemmam hanc citavit Triſtanus in Addendis tomi primi.

88 Capricornus, orbi incumbens, ſuppoſita nave roſtrata. Et illius quidem ſideris nota celeberrima eſt propter Auguſti thema natalicium, tam in nummis, quam ſcriptoribus hiſtoriæ: ſed & poſtea in nummis Veſpaſiani ac Titi, item Corneliæ Paulæ, ac Gordiani celebratum ſem-

per

Digitized by Google

per exinde ut felix & auſpicatum ſidus. Triremis aut admodum raro aut nuſpiam additur, & clavus ſubjici ſolet. Ut videantur notari fauſta auſpicia Auguſti terra marique vigentia.

89 Juno Regina ſedens cum ſceptro & ſerto; de priore teſtatur ipſa apud Ovidium VI faſt. 38. *Aurea cur dextræ ſceptra dedere meæ?* Poſteriore forſan coronatura victorem in ludis ejus.

90 Vultus L. Ælii Cæſaris ab Hadriano adoptati.

91 Aquila aræ inſiſtens & roſtro ſertum gerens, quaſi victoriæ index. Sed & conſecratio interdum ſic exhibetur.

92 Caput muliebre comptum ad ſpeciem Hiſpaniæ in nummo Galbæ, vel fæminæ apud Jaſonem in Spicilegio antiquitatis nuper edito p. 123.

93 Caput laureatum Neronis.

94 Junctæ dextræ; unde procedunt ſpicæ duæ & papaver, cui ſimile emblema jam occurrit num. 43.

95 Vultus Julii Cæſaris, cui frons bene capillata ſine lauro tribuitur velut ante raptam dominationem, tantum pontifici & auguri.

96 Caput Neronis cum cithara.

97 Caput Hadriani.

98 Caput Domitiani cum lituo & apice, ut num. 50.

99 Agrippina inter ſigna poſſet videri, niſi perſæpe in nummis hoc ectypum occurreret, ubi declaratur modo FIDES MILITUM, modo CONCORDIA MILITUM, nunc FIDES EXERCITUUM.

100 Ve-

100 Venus cum Cupidine ſuo jocans.
101 Vultus Commodi in exuviis leonis.
102 Victoria laurifera, tropeo ſertum imponens, ut in Neronis nummo apud Triſtanum tom. I pag. 225. An potius erecto tropeo digreditur Victoria, ut ſenatus accepto victoriæ nuntio decernat ſupplicationes? In his enim coronati & lauream in manu tenentes ſupplicabant, quæ ſunt verba T. Livii lib. XL c. 37, etſi non illæ ob victoriam.
103 Vultus Caligulæ ac Druſillæ.
104 Vultus Hadriani geminus cum Mercurio ad latus in annulo magico, ut videtur. unde is inſpicitur ſtudioſe ab Chifletio de Abraxa pag. 61, ubi ad Carpocraten & Gnoſticos refert.
105 Facies ſolis radiata cum planetarum notis. quem referri juſſit Chifletius in Abraxicis tab. 20 ad Baſilidianos pertinentem.
106 Minerva haſtata, & dextra gerens ramum oleæ, ut ſit PACIFERA. Eſt enim prorſus eadem figura, quæ in nummo Clodii Albini inter Croyanos tab. LII num. 23; vel Poſtumi apud Triſtanum tom. III pag. 160, ubi inſcribitur FAUTRIX, qui etiam nummum Græcum ΣΙΔΗΤΩΝ cum hac eadem imagine ſub Caracalla protulit tom. II pag. 225.
107 Roma ſedens victrix accincta, ut in nummo Neronis Croyan. XX, 16 & ſæpe.
108 Herculis arcus, clava, & pharetra, eodem modo & ordine in hac gemma exhibiti, prout in nummo Commodi inter Croyanos, Poſtumi apud

apud Triſtanum, & nonnullis Græcis Alexandri.
109 Junctæ dextræ unde prodeunt duo cornua copiæ & caduceus: quibus nemo attribuerit certiorem declarationem, quam nummus Auguſti prorſus hæc ipſa ſic referens inter Croyanos tab. XV num. 7 cum literis PAX.
110 Faſcinum ex capitibus gallinacei, leonis & equi, ex quorum inferiori parte exiſtunt duo ſerpentes poſt gyrum diſcedentes: neque enim placet cum Chifletio in Abraxicis ad gemmam quartam pag. 37 huc advocare Macrobiana de poteſtate ſolis apud Ægyptios ſub capite leonis, canis & lupi; licet etiam hæc tria ad ſolem commode referas.
111 Apollo præbens Scythæ cultrum ad excoriandum Marſyan, vel potius Scytha eum reddens Apollini, quum jam pellis derepta infra ad imam arborem projecta conſpiciatur. Sic enim contemplari malo; & hoc Gorlæi ſigillum longe exactius opiner, quam quod edidit Leonard. Auguſtinus part. II num. 9, & ipſe explicat ex ſedili pendentem perſonam Sileni, utpote ipſo Marſya ibi exhibito tanquam Sileno cum cauda, non tanquam ſatyro; quod neſcio quid velit. Certe pellis pendens docet jam excoriatum, & ideo fatuum eſſe, ſi barbatus adhuc ſedeat, quum & barba & pelle & crine careat. Fuiſſe autem hoc ſigillum Neronis nimium multi dicunt: quæ enim de his rebus inſtituta præfatio aut oratio id non occinit?

cinit? Adſunt effigies duæ, Neronis & Agrippinæ, ut vult Gorlæus, & perinde Leon. Auguſtinus. Sed hac viva nondum videtur adeo inſaniviſſe in cithara; & occiſa ea demum ſe effudiſſe in hæc dedecora notat palam Tacitus lib. 14 annal. & vultus fæmineus eſt juvenilior, quam ut Agrippinæ conveniat: & omnino refert Poppæam.

112 Venus victrix, Juno ſedens haſtata & pateram porrigens, & aquila capiti bovino victimæ inſiſtens cum appoſita lauru velut infula, item literis JOVI OPT. MAX. SACR. Alioquin nummi Alexandriæ Troadis tali aquila & bovino capite inſigniri ſolent, obſcura etiamnum cauſa.

113 Numen marinum piſce ſuo vehens Nereida, tanquam ſumptum ex tabula 51 Antiquitatum Romanarum. An potius Neptunus ex tridente videbitur vehens Amymonen ſuam quam inter Iſmeniæ ſculpturas celebrem olim memoravit Plinius, & fabulam refert Higinus fab. 169.

114 Gallinacei pugnantes de corbe frugum plena, quam evertere incipiunt.

115 Olla utrinque anſata inter duas ſtellas cum tribus literis PLI; an eſt crater cœleſtis? qui tamen in Arateis Grotii aliter depingitur.

116 Quadriga, cui ſuperlatus eſt tridens, ad denotandos ludos circenſes in honorem Neptuni.

117 Ceres ſedens, tenensque papaver, altera manu inſtrumentum ad agriculturam, cum ſpica ad latus.

118 Gem-

118 Gemma, ut videtur, Chriſtiani, exprimens arcam Noachi & columbam emiſſam cum iride, quam tetigit Laur. Pignorius in prima Symbolicarum epiſtolarum.

119 Caput muliebre ignotum.

120 Canis venatica leporem prendens.

121 Salus Dea ante aram ſuam poſita.

122 Caput Sarapidis cum aquila fulmen portante inter duo ſigna Romana; quod annotavit Chifletius in Abraxicis num. 106.

123 Quadriga agitante Cupidine & ſertum porrigente, tanquam & huic ludos circenſes actos indigetaret; ſi modo recte excepta eſt ſcalptura, & non Victoria ipſa æque alata agitaverit, ut ſæpe in nummis præſertim familiarum Romanarum.

124 Fere ut num. 107; ſed vir ex genis apparet, ut ſit Mars tropeifer aut victor: forſan prave, quum Mars Victor in nummo Domitiani currens incedat, & ſtet num. 8.

125 Palladis caput, in cujus galea videtur expreſſus Socrates.

126 Imperator ſacrificans ob victorias reportatas duas, quarum Symbola ex ſignis ad latera, forſan ex meridie & alteram ex ſeptentrione; an ubique victor, ut in nummo Conſtantini ad utrumque latus adſidentes captivi idem ſignificant, ut docet inſcriptio, apud Triſtanum tom. III pag. 536? etſi veſtis non videatur accurate excepta.

127 Gryphus corvum adflictum lanians, ut in Durmia familia leo.

128 Statio temporis, ut opinor, hiemis.

129 Aquila victoriæ index per ſertum in roſtro.

130 Victoria coronam laurumque deportans cum abundantia rerum, ut num. 171.

131 Fæmina nuda ſacrificat ad ardentem & tripodi ſuperpoſitam cortinam, cujus medio igne apparet ramus lauri, ut appareat fieri Apollini; quando etiam inter ſolennia fuerit, quod de Palilibus notat Ovidius IV Faſt. 742. *Et crepet in mediis laurus aduſta focis.* An vero ipſa Medea eſt, quæ

Arenti ramo jam pridem mitis olivæ
Omnia confudit, ſummiſque immiſcuit ima.
Ecce vetus calido verſatus ſtipes aeno
Fit viridis primo: nec longo tempore frondem
Induit; & ſubito gravidis oneratur olivis.

132 Cupidinum duorum luſus, vel Erotis & Anterotis, ut quidem cenſet Laur. Pignorius Symbolic. epiſt. 5. Quod ſi licet deſerere, & paulo accuratius inſpicere; oportet attendere in editione Gorlæi perverſe lineas illas rectas in majore ſcalptura ductas eſſe, quum in minore, ubi ex vero exhibetur ipſius annuli ac gemmæ conſpectus, illæ non ſint, & rotundus ille orbis adfigatur circulo illi oblongo; id quod in majore obſervari ſancte debuerat. Quo animadverſo, manifeſtius ipſe aſpicerem typûm concordis pacis, quâ ligata ſunt elementa, quorum oceanus in ipſa annuli pala aperte expreſſus

ſus circumfluit omnia; terra ſe librans pondere ſuo ei innatat; ſupra aer ac ſuperior æther volantium ſpecie ita exhibetur, ut manibus brachiiſque innexis ſe mutue retineant.

133 Mars, vel miles, haſtatus & pugionem in vagina tenens cum clypeo ante pedes.

134 Corvus cum lauro, cui ſuperne eſt ſtella, quem & ipſum ad Baſilidiana retulit Chifletius in Abraxicis tab. v.

135 Aquila columnæ inſiſtens inter duas ſtellas, cum literis JULIUS CESAR.

136 Minerva victrix, ut gemm. 15.

137 Mars depoſita lorica & clypeo tropeifer, quum in nummo Domitiani portet victoriolam.

138 Paſtor in cilicio vel pelle (ut num. 166, & paſſim) ſub arbore caprimulgus. Apud Goltzium in nummo Megarenſium non additur arbor. Sed rectius gemma noſtra præbet hanc umbram, quia plerumque paſtores eam quærunt, unde formulam precandi præſcribit illis Ovidius IV faſt. 756. *Sive ſacro pavi, ſedive ſub arbore ſacra.*

139 Imperator, vel Mars Romanus, ab Victoria coronatus, fere uti Domitianus in nummo apud Ant. Auguſtinum, vel Marcus Antoninus in Croyanis tab. 47 n. 2.

140 Conjugii typus, qualis in Plautillæ nummo ut Propago imperii deſcribitur; ſed non utitur hic ſponſus veſte Romana, nedum Imperatoria.

141 Mulieris in florida ætate caput inter duo cor-

nua copiæ appoſitâ ſtellâ, ad denotandam urbis alicujus felicitatem & ſplendorem.

142 Mater magna Cybele inſidens ſellæ ſuæ inter ſolitos duos leones adſtante Fortuna, plane prout adſtat illi ipſi etiam in nummo Peſcennii Nigri apud Patinum pag. 274 ad beatitudinem Cæſareæ notandam, nec aliter eadem appoſita eſt Cereri ſedenti in nummo Neronis ad annonæ Auguſti ubertatem teſtandam. Sic illæ duæ ſibi tunc occurrebant.

143 Lupa cum infante ſub arbore, ſive ille ſit Miletus, de quo Goltzii tabula VI inſularum Græciæ nummus Κυδωνίων, & Triſtanus tom. I pag. 96 ac noviſſime Patinus pag. 50: ſive Aventinus. Hic certe extremam mammam appetit, ut Goltzianus, quum Triſtanianus & Patinianus primam.

144 Caput Neptuni innatans delphino, & appoſito ſceptro ad notandum maris dominium.

145 Fortuna cum temone, quem gubernat manu; ſed cornu copiæ, quod ſolet gerere, mutatum eſt in ſcyphum aut ſimile quid ei, quod geſtat Cappadocia in nummo Hadriani, aut quale tenentem manum Triton elevat in nummo gentis Valeriæ. Sed non eſt accurate exceptum.

146 Biga Cupidinis, non in ludis, (tunc enim incitate currerent jumenta, ut num. 123) ſed in pompa tardigrada.

147 Puella ſpeculum conſulens, capite bene compto & ſimul alato; poſtica mutata in ſenilem faciem ſatis ridiculam: Famæ forſan ænigma vel calumniæ.

148 Puel-

148 Puella admirans abundantiam in cornu; quod portat.
149 Caput Auguſtæ.
150 Columnæ vel altari cui circumvolvitur ſerpens, adcreſcente ramo ſuperpoſitus tripus cum ardente cortina; adſidet fœmina ſuperiorem partem corporis nuda, ſerpentem contrectans: non aliter ac ſi ipſum Salutis augurium hîc perageretur; ad quod tamen adhibebantur augures.
151 Salus Dea, fere ut num. 39.
152 Sacrificium Salutis.
153 Caput Dianæ cum pharetra & arcu.
154 Sus, utrum ut num. 67, an Cromyania ab Theſeo occiſa.
155 Satyrus tibias utraſque ori admovens.
156 Equus dentes infigens cortici arboris, an pedes ſcabens.
157 Aquila fulmen geſtans, cum ſtella & literis JULIUS.
158 Jupiter chlamydatus & haſtatus cum fulmine, ſub quo ad pedes aquila: qui eſt ipſe nummus Commodi ſub appellatione Jovis Conſervatoris in Croyanis tab. LI num. 19, quem dein ſequutus eſt Tetricus & alii.
159 Hercules nudus, cum pelle leonina & clava; & in altera manu ramus denſioribus foliis; cui picturæ vocem præbet nummus Probi, ubi prorſus eodem occurrit habitu, cum literis HERCULI PACIF. hoc eſt, pacifero. Idem omnino jam ante exhibebatur in nummo L. Veri,

Veri, ubi tituli Cæſarei occupaverunt locum appellationis divinæ; atque adeo ſit ramus oleæ.

160 Mars inter arma, ſed contemplans galeam, fere ut num. 68.

161 Aquila fulmen pedibus, roſtro ſertum gerens inter duo Romana ſigna, ut ſæpe.

162 Quadriga Victoriæ, tanquam ei ludos editos indicaret.

163 Roma inſidens loricæ victrix, ut num. 107.

164 Hercules innitens clavæ, ut Herculi Auguſto in iſto habitu colonia Patrenſis ſub Nerone nummum publicavit apud Cl. Vaillantium in coloniis.

165 Caput mitratum, adſpiciens cornu copiæ quod tenet. Gemmam iſtam & mitræ formam oſtendit ſe contemplatum fuiſſe Petrus Scriverius in notis ad Martialem pag. 48. In quo ſi conjecturæ venia, dicas Midam juvenem eſſe, quem ſenem e nummo produxit Jac. Sponius in Miſcellaneis pag. 130. Sed & Deus Lunus ſic ornatus apparet in nummis Trapezuntis.

166 Paſtor in diphtera (ut num. 138) velut obſervans (nec enim vel manu vel baculo minatur, ut verſiculi notiſſimi de futura hoſtia huc applicari nequeant) tantum, dico, obſervans caprum, qui arrodit oleam, ut manifeſte expreſſit Gorlæus tam hic, quam in gemma 53, quæ prorſus exprimitur quoque in altera gemma theſauri Palatini pag. 95, unde mira illic ſapientia educitur. Ego autem opinor id ipſum hic exprimi, quod habet Higinus fab. 274.

Caper

Caper vitem quam præroſerat, plenius fructum protulit. Unde etiam putationem invenerunt. Id ſicut ab Higino de vite narratur; ita ab aliis de olea & narratum & creditum videtur, certe ab ſcalptore gemmæ noſtræ & tot aliarum.

167 Caput muliebre ignotum, niſi quod Dianæ caput ſic interdum occurrat in tribus ſpiris.

868 Caput hilare ac nitens, etiam alatum ac petaſatum Mercurii, ante quod caducei ſolita forma, nec manu retenti, nec ullo fundamento nixi, non ſecus ac ἑρμῆς jam ἀέριος ſignificaretur, cujus meminit Dion Caſſius pag. 805.

169 Mars armatus cum adverſo leone, velut blandiente, ut is ipſe etiam adſultat Victoriæ tropeum ferenti in nummo Caracallæ apud Triſtanum.

170 Imperator, ut videtur, Marcus Antoninus (barbam enim obſcure ſatis nunc expreſſam video quam produxit Gorlæus) ſedens ſacrificat & ab Victoria coronatur.

171 Victoria cum appoſito cornu copiæ, ut num. 130, quæ nulla cauſa eſt, cur fuerit geminata.

172 Spica inter duos gallinaceos, altero concutiente per roſtri ictum, altero grana elapſa colligente.

173 Auriga (niſi mulier eſt) agitans currum birotam uno equo.

174 Aquilæ partem ſerti ſuſtinentes roſtro, qualem ſuſtinent duæ tædæ in monumento, quod editum inter cimelia Geneſevæ pag. 34; Cupidines in ſepulcro M. Antonii Antii Lupi; bubula capita in ſepulcro Cæciliæ.

175 Gladiator rude donatus, arma velut ad ſacrum

poſtem aut columnam dedicans.

176 Ceres, ut videtur colligi ex ſpica, quæ ab poſtica ſedis procedit, contemplans caput inimici abciſum, vel magis larvam in ludis Cerealibus uſurpatam, ſiquidem recte ſpectavit Gorlæus, & non idem ſit, quod num. 117.

177 Apollo ſuſtinens citharam.

178 Venus caducifera cum alite, ut videtur, corvo. Forſan Felicitas publica, vel Pax quæ prædicitur. Eo enim ſenſu caduceum in nummis ſæpe geſtant etiam fœminæ, ut in nummo Triumvirorum, Othonis, Veſpaſiani, Titi & Juliæ Mamææ.

179 Hadrianus, ſed non ſatis ſcite factus.

180 Cupido vectus delphino, non ſecus ac flagello ſuo, hoc eſt, vi amoris delphino inſpirata cogeret eum feſtinare ad ſatiandum amorem, ac plane celari Neptunum, quem *ſenſit delphina Melantho*, canente Ovidio lib. VI Metam. 120.

181 Delphinus anchoram circumplectens, qui frequens typus in Græcis ac Romanis nummis ſive imperii maritimi ſeu quietis ejus index.

182 Scævola.

183 Abraxas ornithocephalus ac deſinens in ſerpentes, quem retulit quoque Chifletius fab. 2 num. 6 cum aliis fere ſimilibus, quos habes in gemmis num. 331.

184 Nomen ſalutiferum ramis oleæ coronatum.

185 Mulier haſtata adſtans aræ humili, ad quam demittit altera manu duas ſpicas, procedente deſub pedibus gemino ſerpente, quorum unius ca-

caput porrigitur inter aram & ſpicas: ante faciem apponitur luna cum ſtella. Poſſet videri Tireſias jam mulier, ut reciperet virum, calcare ſerpentes, ex fabula nota apud Higinum num. 71 & alios. Sed potius videbitur Cereris ſacrum nocturnum. Conſtat quidem lunam cum tali ſtella fuiſſe quarundam urbium proprias notas; (etiam nummo gentis Calpurniæ adjiciuntur in Abr. Gorlæi ſupplemento) frequenter tamen indicium noctis habent ut opinor & hoc loco.

186 Faſcinum ex ſenili & equino capite, caudaque & pedibus gallinacei, cui ſimile habet Chiffletius in Socrate. Quod ſi placet altiora ſapere, adeas licet Fortun. Liceti gemmas annulares pag. 94.

187 Lætitia æſtatis & autumni per juvenem nudum ſpicas duas & racemum uvarum manibus gerentem.

188 Cultus virilis barbatus ac muliebris uno collo junctus ut alibi paſſim: ac ſi Juſtini interpretationem de bifronte Cecrope approbaſſent, quod marem fœminæ matrimonio junxit. Eſt & in nummo gentis Ogulniæ.

189 Jupiter puer in capra Amalthæa, velut factum exemplar ex nummo Salonini, Gallieni filii: etſi poſſet eſſe etiam Ægiſthus ex Higini fabula 88 & Æliani libro XII ποικιλ.

190 Primitiæ frugum & fructuum, ut adoleantur Diis, per virum nudum aræ adſtantem ſignificatæ.

191 Biga Victoriæ etiam in pompa, ut num. 146.

192 Hexagonum ſerpenti incluſum, ſine literis, quas interſparſas habet heliotropium in gemmis num. 459 excerptum ex Chifletii Abraxicis tab. XXV, & aliud in cimeliis Genevevæ Pariſinæ pag. 135.

193 Sarapis radiatus, quem excerpſit quoque hinc Chifletius in iiſdem tab. XXVI num. 109.

194 Luna cum impendente majore ſtella, ſex minoribus eam circumdantibus; quod & ipſum illuc refert Chifletius tab. XX num. 80.

195 Idem qui num. 187.

196 Gladiator eodem habitu, quo apud Leonard. Auguſtinum num. 167 partis primæ, niſi quod illic abſit adpoſitum humi ſcutum.

197 Regulus orientis inter ſimilia cornu copiæ ornamenta, ut num. 145.

198 Alius cum literis externis.

199 Geta Cæſar.

200 Reginæ ignotæ vultus.

201 Neronis caput laureatum.

202 Jupiter, ut num. 158.

203 Fortuna cum ſolitis ornamentis cornu copiæ ac clavi.

204 Vulcanus in officina ſuper incudem operans.

205, 206, 207, 208, 209 Annuli ferrei clavibus accincti ad condendum penu.

210 Annulus pro pala habens formam caligæ militaris, in qua literæ JUSTUS.

211 Annulus Chriſtiani cum ſalutari nomine ex Roma ſubterranea.

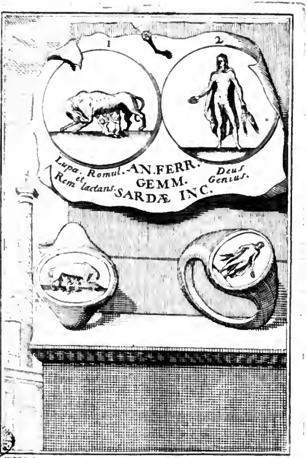
212 Facies Lucillæ Auguſtæ.

213 Falx & culter.

214 Pallas.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

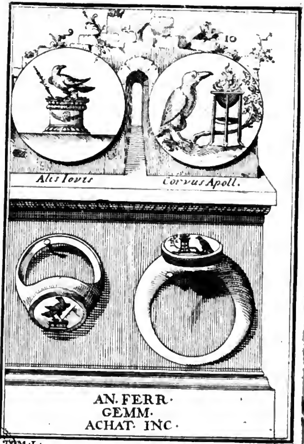
Digitized by Google

Digitized by Google

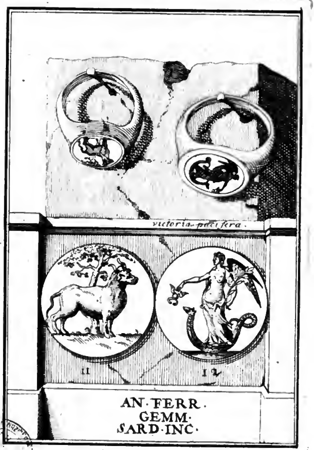

Digitized by Google

Digitized by Google

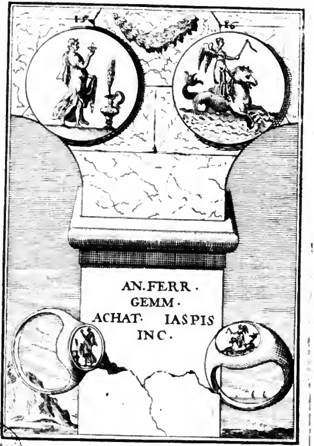

Digitized by Google

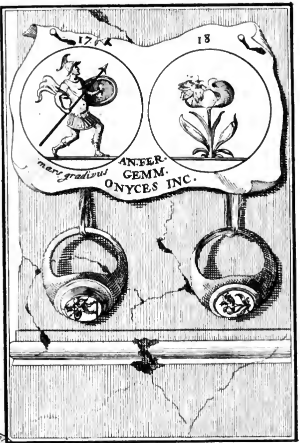

victoria pacifera
11
12
AN·FERR·
GEMM·
SARD·INC·

Digitized by Google

13
14
aequitas AN.FERR. mu sca vola
GEMM.
ACHAT. INC.

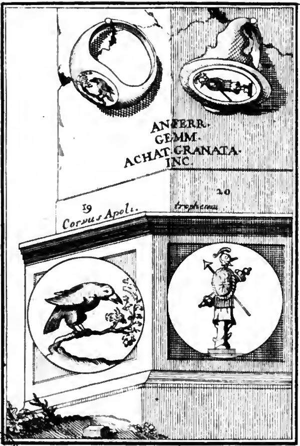

Digitized by Google

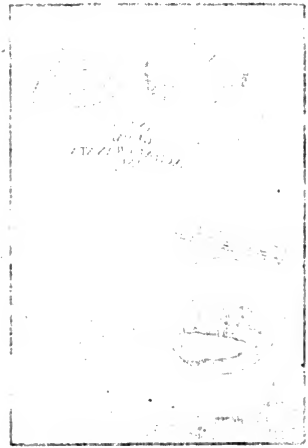

Digitized by Google

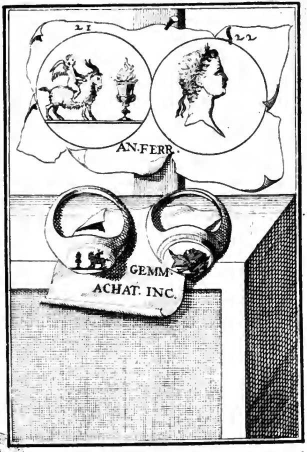
Digitized by Google

Digitized by Google

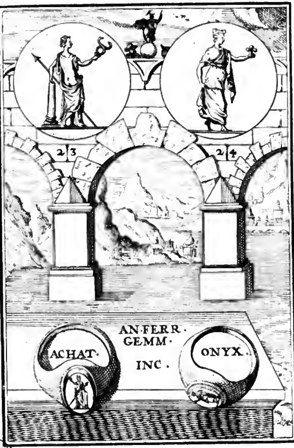

Digitized by Google

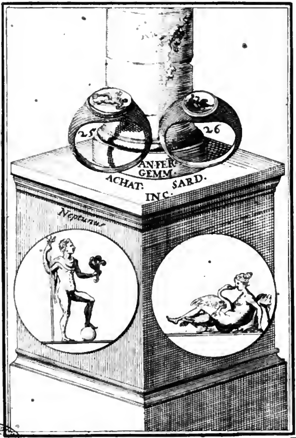

Digitized by Google

Digitized by Google

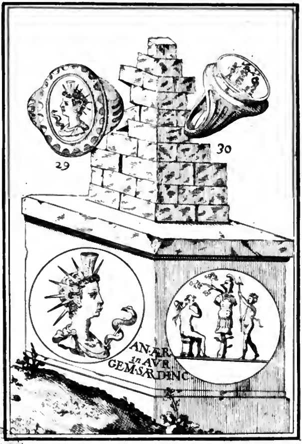
Digitized by Google

25
26
AN·FER·
GEMM·
ACHAT·
SARD·
INC·
Neptunus

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

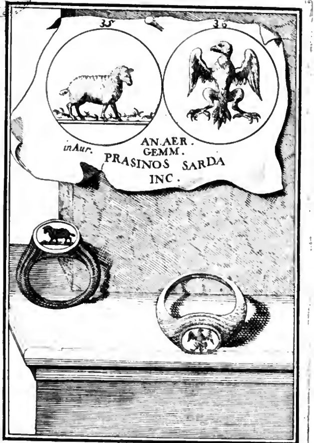
Digitized by Google

31
32
AN·ÆR.
in AVR.
GEMM.
SARD.
ACHA.
INC

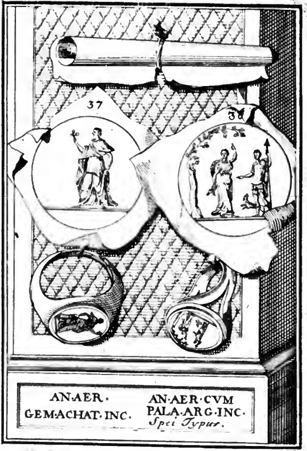

TOM I E

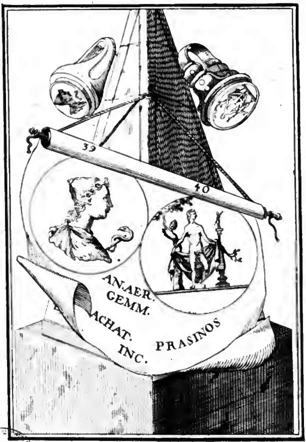
Digitized by Google

35
36
AN.AER.
GEMM.
in Aur.
PRASINOS SARDA
INC.

Digitized by Google

Digitized by Google

39
40
AN.AER.
GEMM.
ACHAT.
INC.
PRASINOS

Digitized by Google

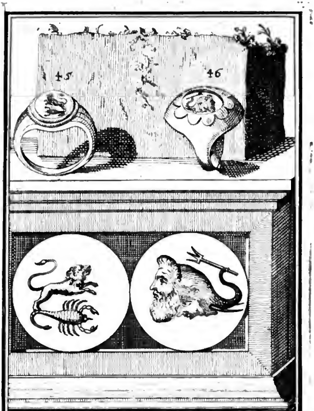
TOM·I F

Digitized by Google

Digitized by Google

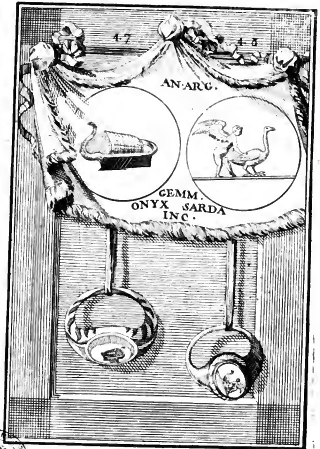

43
44
AN.ARG.
GEMM.
ONYX
PRASINOS
INC.
Concord. pac.
et abundant.
Victor. sed.
Typ.

Digitized by Google

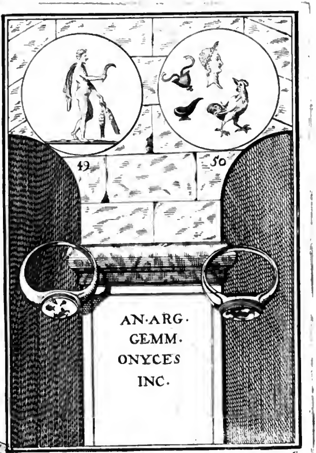

AN·ARG·
GEMM·ACHAT· INC·

Digitized by Google

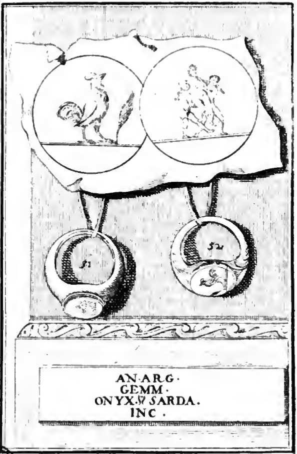

Digitized by Google

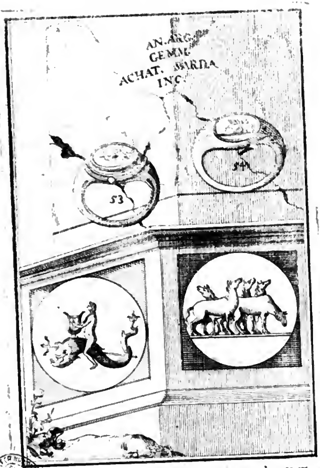

TOM· I· G

Digitized by Google

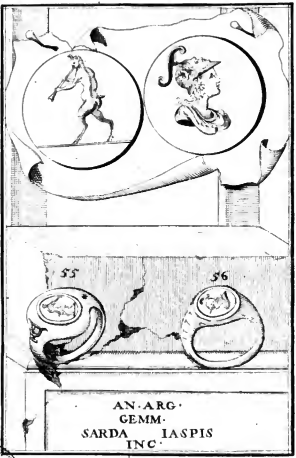

51
52
AN·ARG·
GEMM·
ONYX·& SARDA.
INC.

Digitized by Google

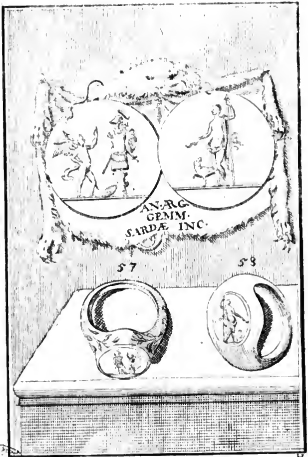
Digitized by Google

Digitized by Google

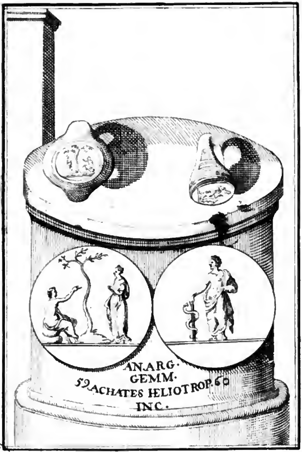
Digitized by Google

Digitized by Google

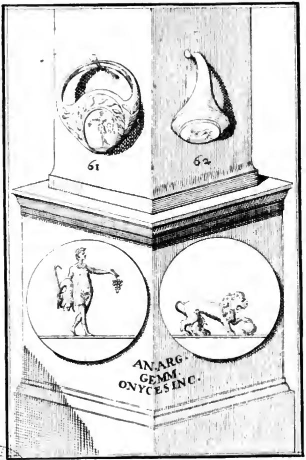

Digitized by Google

Digitized by Google

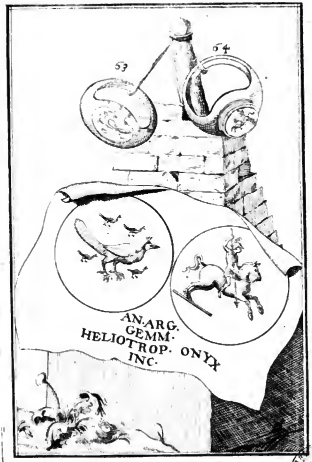

Digitized by Google

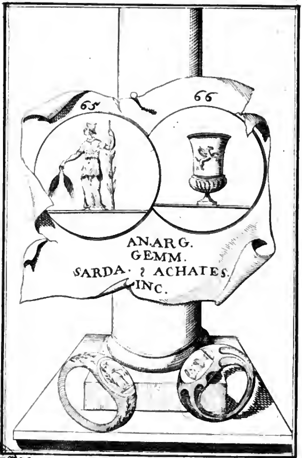

Digitized by Google

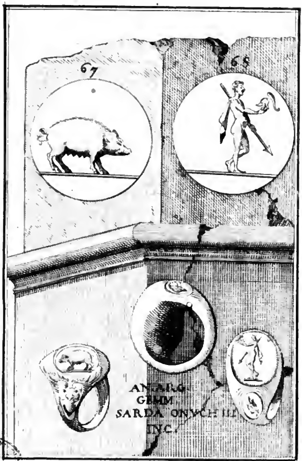
Digitized by Google

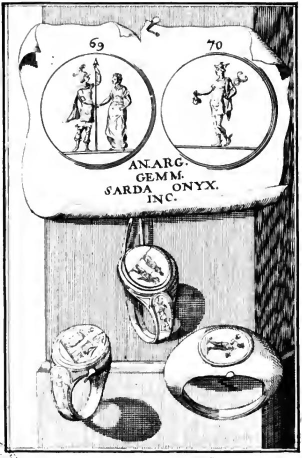

63
64
AN.ARG.
GEMM.
HELIOTROP. ONYX
INC.

Digitized by Google

65
66
AN.ARG.
GEMM.
SARDA · ? ACHATES.
INC.

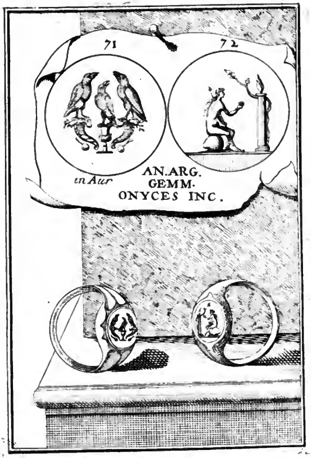
Digitized by Google

67
68
AN. ARG.
GEMM.
SARDA ONYCH. ILL.
INC.

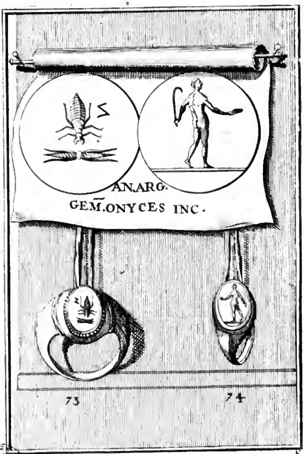

Digitized by Google

Digitized by Google

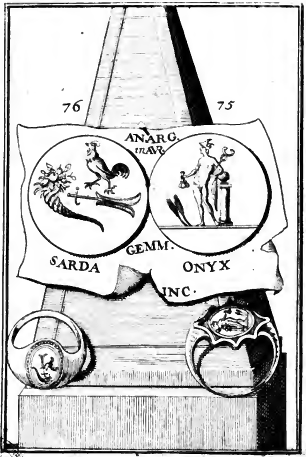

Digitized by Google

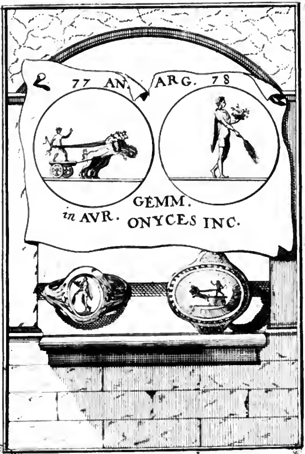

Digitized by Google

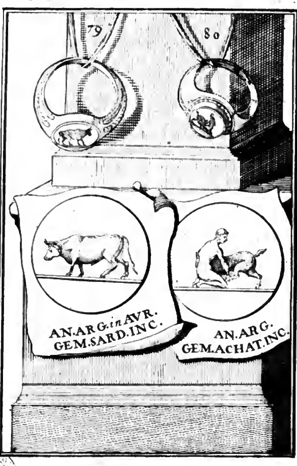
Digitized by Google

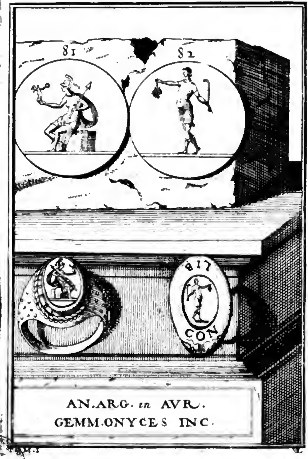
Digitized by Google

Digitized by Google

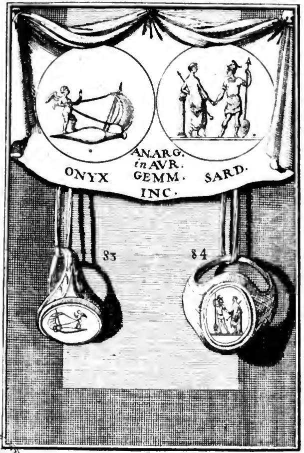

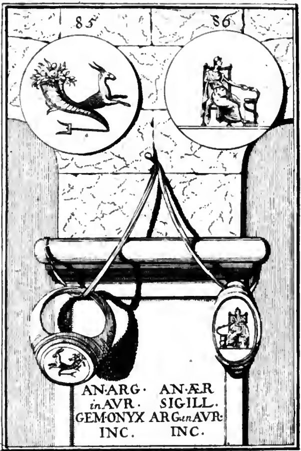
Digitized by Google

Digitized by Google

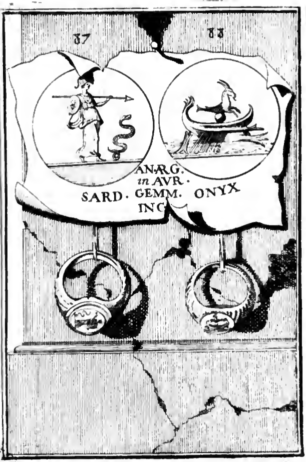
Digitized by Google

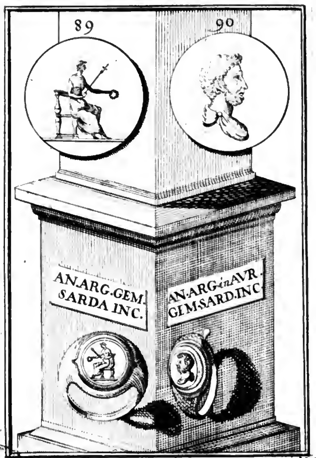

AN.ARG.
in AVR.
ONYX
GEMM.
SARD.
INC.
83
84

Digitized by Google

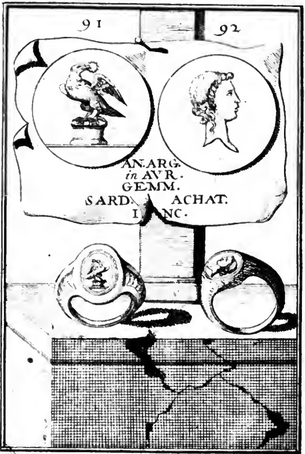
Digitized by Google

87
88
AN.ARG.
in AVR.
SARD. GEMM. ONYX
INC

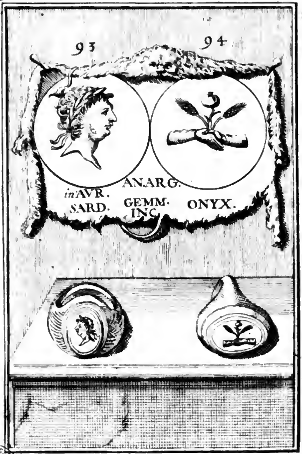

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

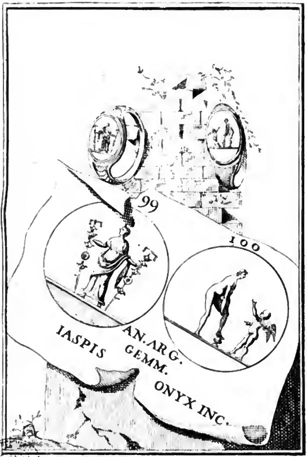
Digitized by Google

Digitized by Google

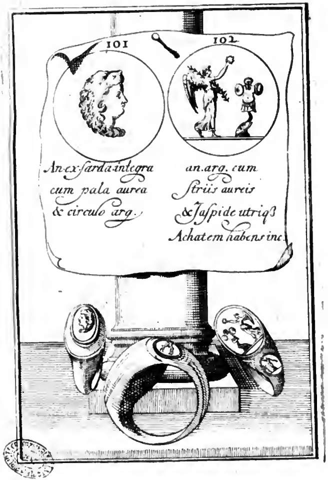
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

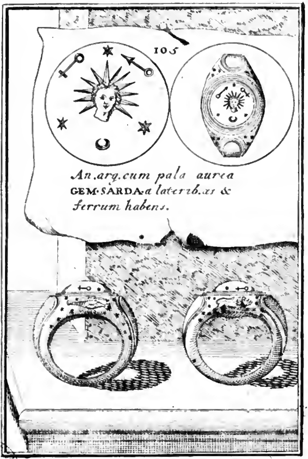
Digitized by Google

Digitized by Google

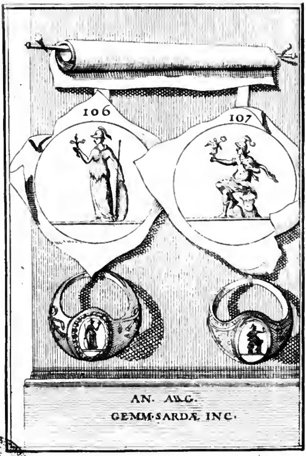
Digitized by Google

104
AN.ARG.in AVR. cum ſigillo
verſatili excis & inc.

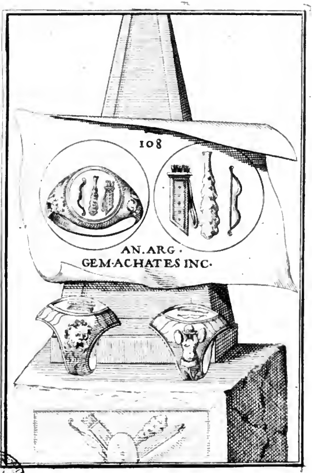
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

108
AN.ARG·
GEM·ACHATES INC·

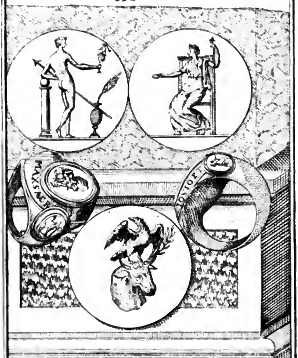
TOM·I

Digitized by Google

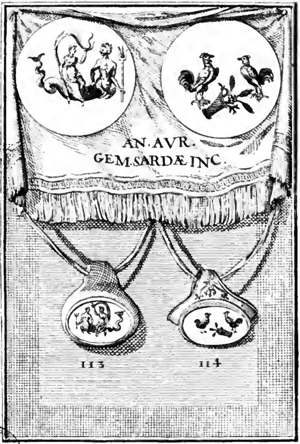
Digitized by Google

Digitized by Google

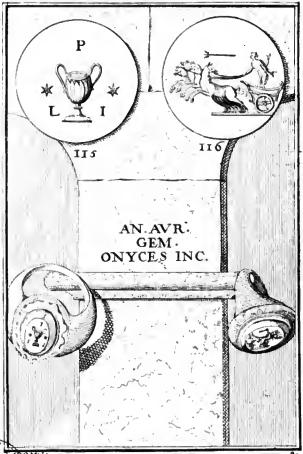
AN·AVR.GEM. SARDA INC.

ab utroque latere onych inc habens.

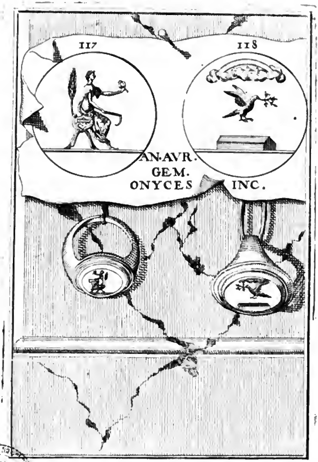
Digitized by Google

Digitized by Google

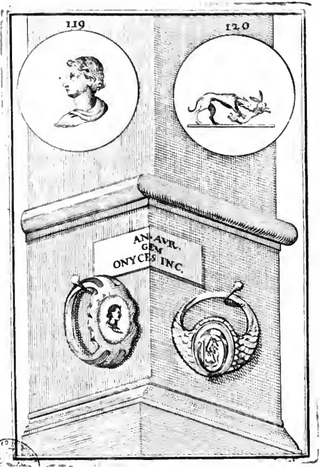
Digitized by Google

Digitized by Google

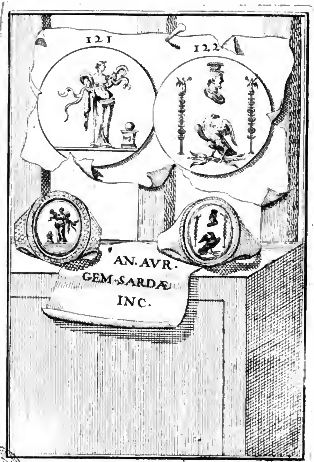
Digitized by Google

Digitized by Google

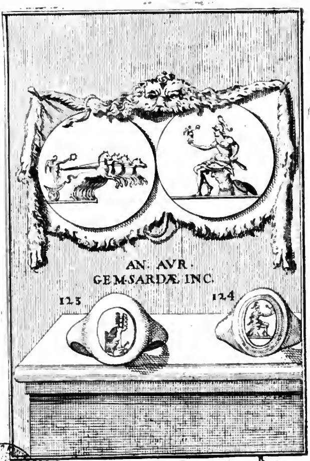
Digitized by Google

Digitized by Google

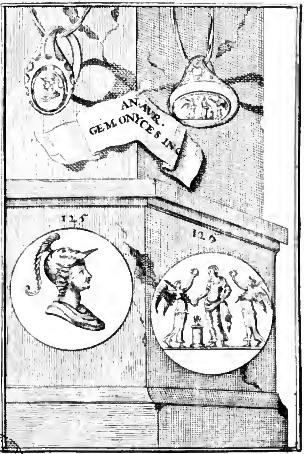

Digitized by Google

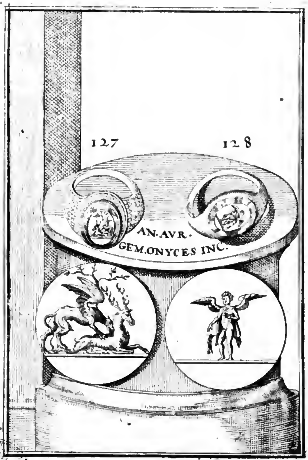
Digitized by Google

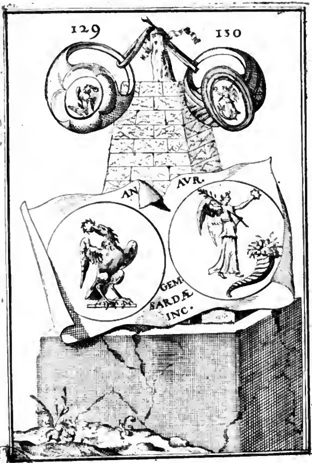

Digitized by Google

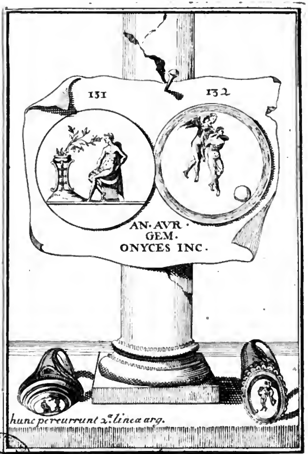

Digitized by Google

127
128
AN.AVR.
GEM.ONYCES INC.

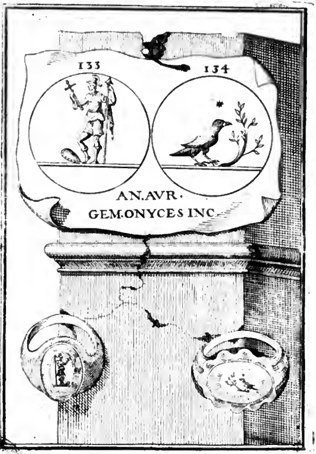

Digitized by Google

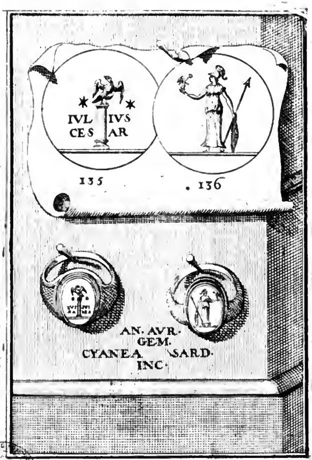

Digitized by Google

Digitized by Google

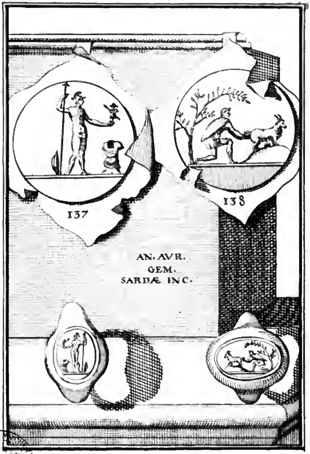

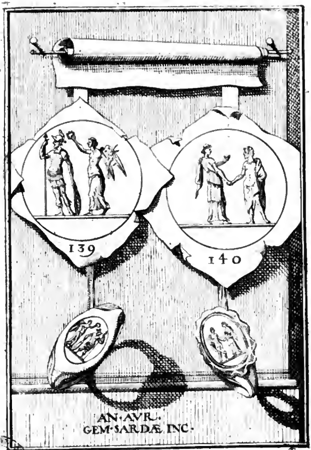
Digitized by Google

Digitized by Google

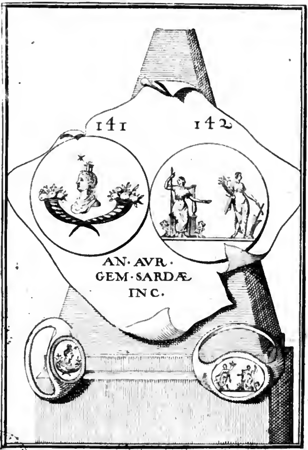
Digitized by Google

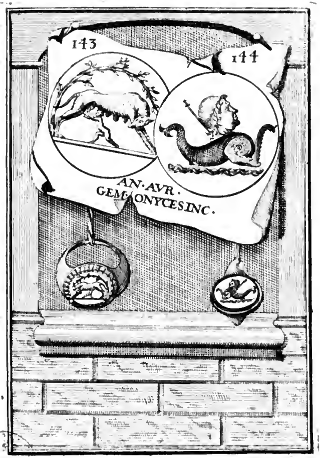

137
138
AN. AVR.
GEM.
SARDÆ INC.

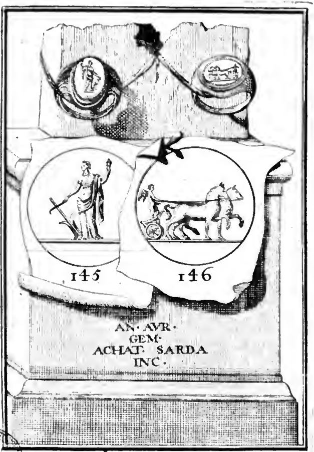
TOM·I·

Digitized by Google

141
142
AN· AVR·
GEM· SARDÆ
INC.

Digitized by Google

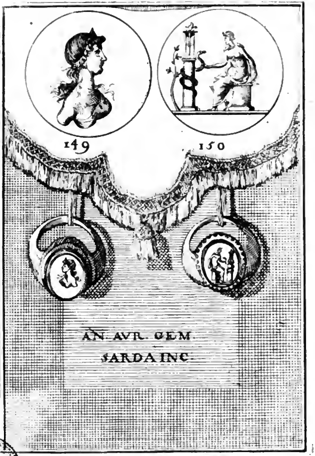

Digitized by Google

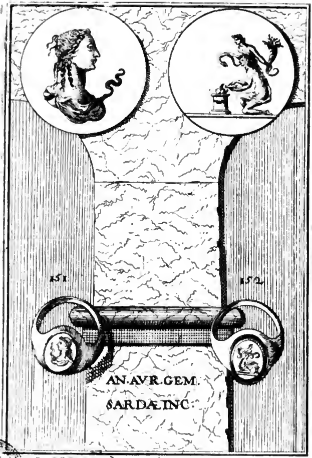

Digitized by Google

Digitized by Google

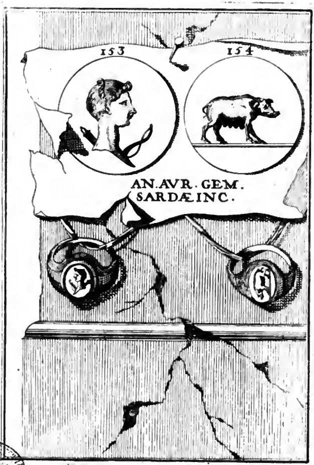

149
150
AN. AVR. GEM.
SARDA INC.

Digitized by Google

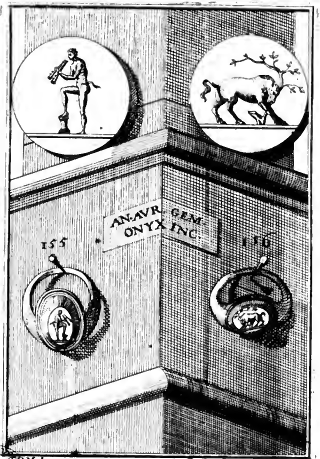

Digitized by Google

Digitized by Google

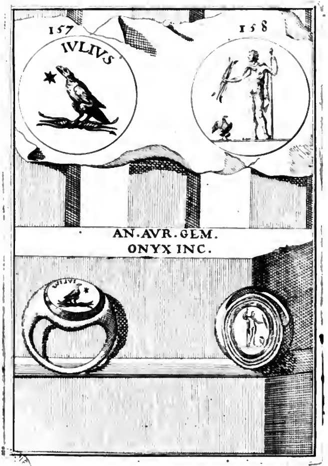

Digitized by Google

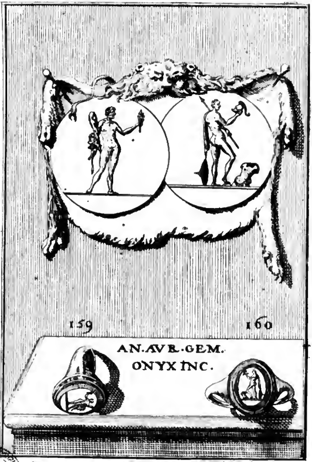
TOM. I.

Digitized by Google

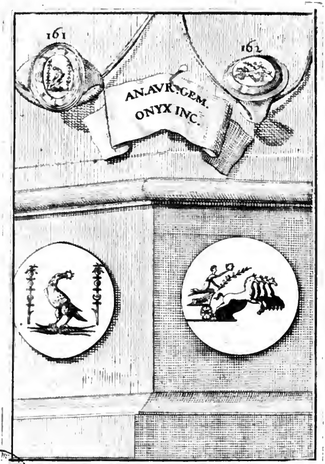

Digitized by Google

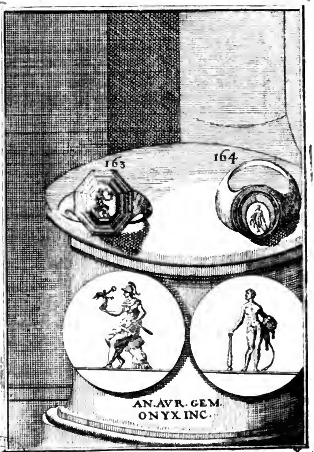
Digitized by Google

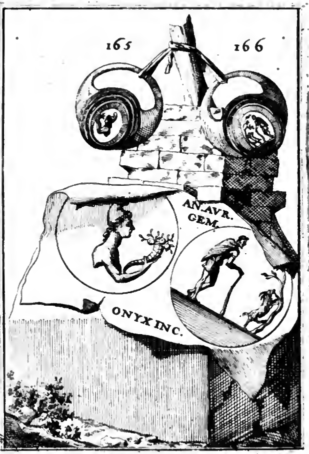
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

165
166
AN.AVR.
GEM.
ONYX INC.

167
168
AN. AVR. GEM.
ONYX INC.

Digitized by Google

Digitized by Google

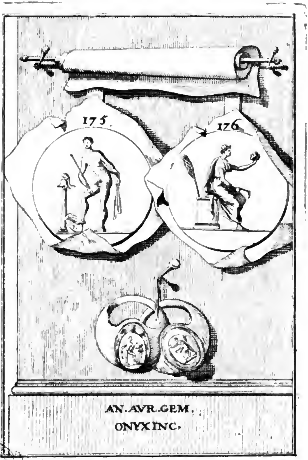

TOM. I.

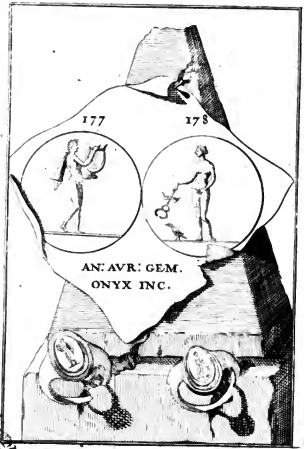
Digitized by Google

Digitized by Google

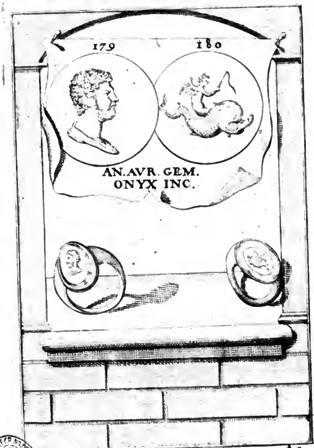

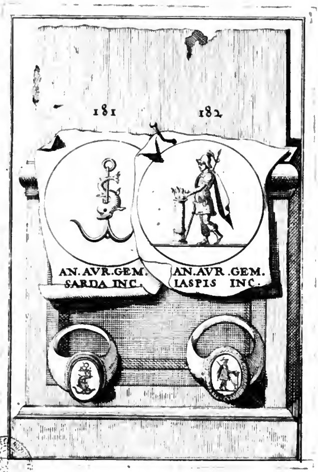
Digitized by Google

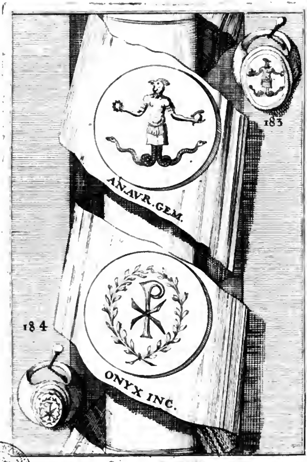
Digitized by Google

Digitized by Google

179
180
AN. AVR. GEM.
ONYX INC.

Digitized by Google

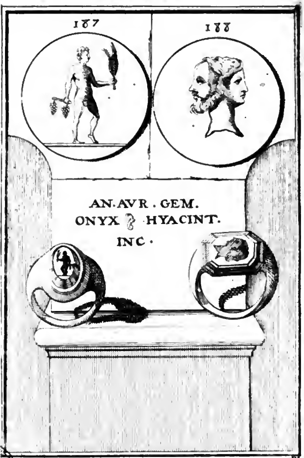

Digitized by Google

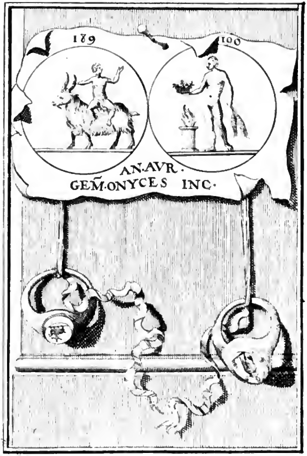
Digitized by Google

Digitized by Google

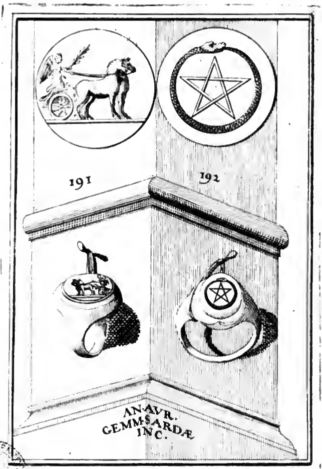
Digitized by Google

Digitized by Google

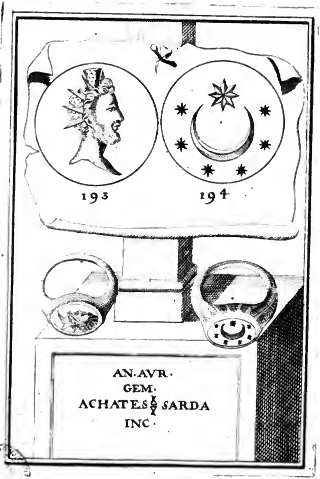
Digitized by Google

Digitized by Google

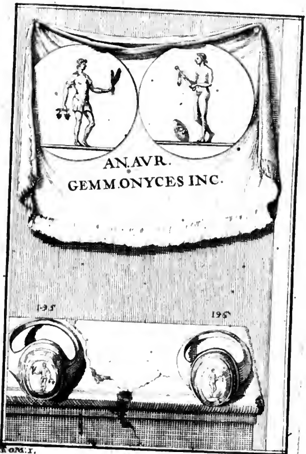

Digitized by Google

Digitized by Google

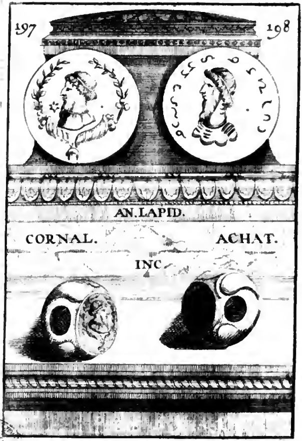

Digitized by Google

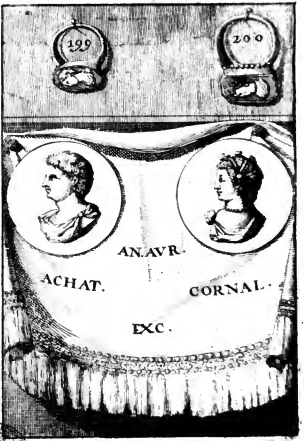

Digitized by Google

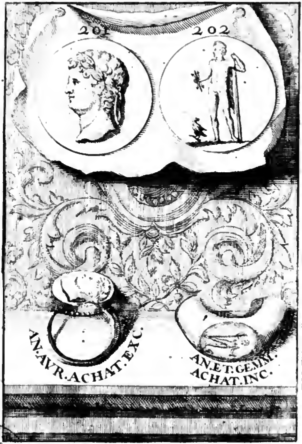
Digitized by Google

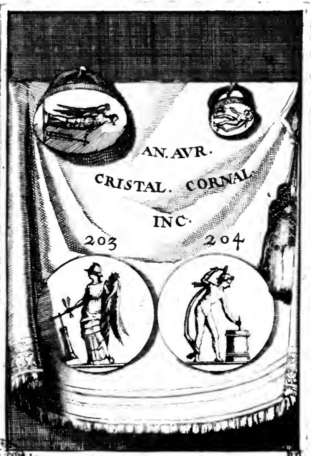
Digitized by Google

Digitized by Google

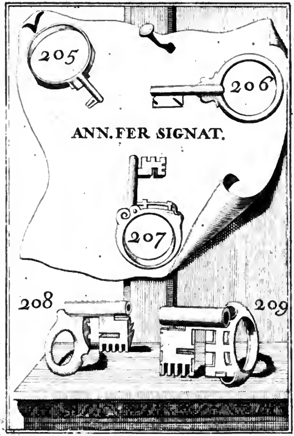

Digitized by Google

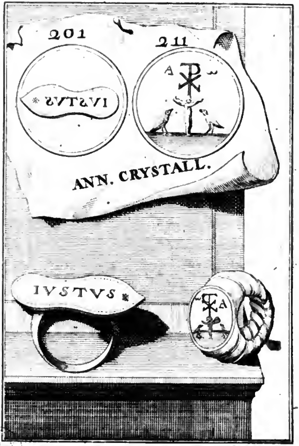
Digitized by Google

Digitized by Google

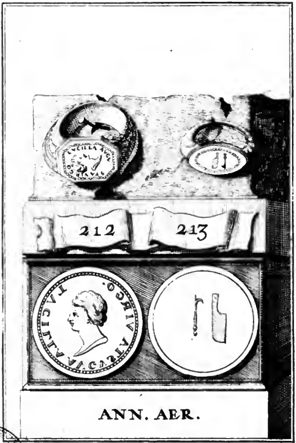
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Finis Annulorum
Partis Primae.

Digitized by Google

005573955

Digitized by Google

Digitized by Google